

Traceerbaarheid:

De Surinaamse groente export keten en Surinaamse verwerkingsbedrijven

Geeta Narain

Juli 2006

Traceerbaarheid:

De Surinaamse groente export keten en Surinaamse verwerkingsbedrijven

Geeta Narain

Stage, 24 ects (Maart- Juli 2006)

Bedrijfs-en consumenten wetenschappen

Leerstoelgroep Bedrijfskunde

Begeleiders:

Dr. Ir. S. Vellema, LEI

Dr. A.P. Everaarts, PPO

Dr. Ir. J. Trienekens, WUR

LEI (Landbouw Economisch Instituut)

PPO (Praktijkonderzoek Plant en Omgeving)

WUR (Wageningen Universiteit)

Voorwoord

Als onderdeel van mijn opleiding bedrijfs- en consumentenwetenschappen aan de Wageningen Universiteit (WUR), heb ik mijn stage, van maart tot juli 2006, gelopen bij het Landbouw Economisch Instituut (LEI) in samenwerking met Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO). De stage was onderverdeeld in literatuuronderzoek en veldwerk, met bijzondere aandacht voor de Surinaamse groente export keten.

Ik kom uit Suriname waardoor ik het onderwerp van mijn stage heel interessant vond. Ik ben blij dat ik dit heb mogen uitvoeren, omdat naar mijn idee de agrarische sector een essentiële rol kan spelen voor de ontwikkeling van Suriname. Zowel de literatuurstudie als het veldwerk vond ik een leerrijke ervaring.

Ik hoop dat dit rapport nuttig is voor LEI, PPO en WUR en ook een bijdrage levert aan de groente export- en verwerkingssector van Suriname.

Er zijn enkele mensen die ik wil bedanken voor hun medewerking, zonder hen was dit rapport niet mogelijk geweest:

Ten eerste mijn begeleiders in Nederland, Dr. Ir. S. Vellema, Dr. A.P. Everaarts en Dr. Ir. J. Trienekens, dank u wel voor het mogelijk maken van deze stage, de leerrijke adviezen en betrokkenheid.

Ten tweede mevrouw Mijland van LVV, voor het ter beschikking stellen van relevante contacten in Suriname, en de getoonde interesse.

Ten derde wil ik natuurlijk de geïnterviewde mensen zowel in Nederland als Suriname bedanken voor het enthousiasme waarmee ik ben ontvangen, voor hun tijd en het delen van hun kennis en informatie. Mede dankzij hun medewerking is dit rapport gerealiseerd.

Tot slot wil ik mijn vader en familie bedanken voor de goede opvang en onvergetelijke steun en betrokkenheid tijdens mijn stage in Suriname.

Geeta Narain
Wageningen, juli 2006

Ter introductie

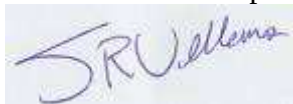
Voor u ligt een interessant document. De interviews nemen u mee in de wereld van groente-export vanuit Suriname. Concreet is er in de interviews gezocht naar hoe traceerbaarheid tot stand komt en hoe dit kan werken binnen de economische en organisatorische realiteit van exportketens. De interviews met diverse belanghebbenden laten zien dat er heel wat perspectieven bestaan op de inrichting en besturing van exportketens, en dus ook op traceerbaarheid. Lezing van de interviews maakte voor mij ook duidelijk dat samenwerking tussen partijen in de keten en in de omgeving van de keten vaker makkelijker gezegd dan gedaan is. Toch komt samenwerking of werkbare afspraken in een exportketen in veel onderzoek naar voren als een voorwaarde om te voldoen aan steeds stringenter eisen rond voedselveiligheid en –kwaliteit. Verder suggereerden de interviews mij dat we er met een werkend systeem voor traceerbaarheid alleen niet zijn; echte verbetering van landbouwpraktijken of een verhoging van de productkwaliteit zal eveneens afhangen van het vermogen om de verschillende kennis en kunde aanwezig in de keten te verbinden.

Geeta Narain heeft de interviews gehouden in het kader van haar stage bij LEI (Landbouw Economisch Instituut) en PPO (Praktijkonderzoek Plant & Omgeving). LEI en PPO zijn beide onderdeel van Wageningen University and Research Centre (WUR). Geeta Narain heeft deze stage gedaan in het kader van haar studie *Management Economics and Consumer Studies* aan de Wageningen Universiteit.

LEI en PPO zijn betrokken bij projecten in de tuinbouwsector van verschillende landen. Eén van de vragen die vaak in ons werk naar voren komt, is wat de Europese regelgeving over voedselveiligheid en –kwaliteit betekent voor het verkrijgen van markttoegang voor producenten in Zuidelijke landen. Traceerbaarheid is een essentieel onderdeel van de recente Europese wetgeving rond voedselveiligheid: de *General Food Law* die sinds 1 januari 2005 van kracht is. Geeta Narain inventariseert hoe betrokkenen in de Surinaamse tuinbouwsector omgaan met deze eis. Ook bekijkt het onderzoek hoe traceringsystemen onderdeel kunnen zijn van de toekomstplannen voor de Surinaamse tuinbouwsector. Bijzondere aandacht krijgt de vraag hoe kleinere telers onderdeel kunnen zijn van een traceringsysteem.

Het onderzoek van mevrouw Narain is slechts een eerste stap; op basis van de verkregen informatie en inzichten zal in samenspraak met directe betrokkenen gesproken worden over een mogelijk vervolg. Daarnaast is er een geannoteerde bibliografie beschikbaar die een selectie van wetenschappelijke artikelen over traceerbaarheid samenvat; deze kan u op verzoek toegezonden worden.

Ik wens u veel leesplezier,

Dr. ir. Sietze Vellema

senior researcher Chains, Innovation & Development
Agricultural Economics Research Institute (LEI)
Postbus 35, 6700 AA Wageningen, Nederland
Telefoon: + 31 (0) 317 484754
e-mail: sietze.vellema@wur.nl

Inhoudsopgave

AFKORTINGEN	6
SAMENVATTING.....	7
INLEIDING	12
INTERVIEWS.....	14
IMPORTEURS	14
MINISTERIE VAN LANDBOUW, VEETEELT EN VISSERIJ.....	18
EXPORTEURS.....	32
LANDBOUWERS EN RESSORTVOORLICHTER LVV.....	44
CONSULTANT	46
SURINAAMSE LUCHTVAART MAATSCHAPPIJ.....	48
INTER-AMERICAN INSTITUTE FOR COOPERATION ON AGRICULTURE	50
MINISTERIE VAN HANDEL EN INDUSTRIE	52
VERWERKINGSBEDRIJVEN IN SURINAME.....	56
KEUREN EN INKLAREN VAN DE GROENTE.....	62

Afkortingen

- BOS: Bureau Of Standards (Suriname)
- CARICOM: Caribbean Community and Common Market
- GAP: Good Agricultural Practices
- HACCP: Hazard Analysis Critical Control Points
- HI: Ministerie van Handel en Industrie (Suriname)
- ICCA: Inter - American Institute for Cooperation on Agriculture
- KLM: Koninklijke Luchtvaart Maatschappij
- LEI: Landbouw Economisch Instituut
- LNV: Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Nederland)
- LVV: Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij (Suriname)
- PD: Plantenziektenkundige Dienst
- PPO: Praktijkonderzoek Plant en Omgeving
- SLM: Surinaamse Luchtvaart Maatschappij
- VWA: Voedsel en Waren Autoriteit

Samenvatting

In dit hoofdstuk staat een samenvatting van de interviews waarbij de hoofdzaken van de Surinaamse groente export en verwerkingssector zijn weergegeven. Verder zijn er ook enkele aanbevelingen gedaan.

Surinaamse groente export keten

Onderstaande is de samenvatting over de Surinaamse groente exportketen, met name over het trace-back systeem, de samenwerking, de knelpunten en de toekomstperspectieven.

Traceerbaarheid

- Het ministerie van LVV heeft een trace-back systeem voor de groente in Suriname ingevoerd door middel van een stempel. Hierop staan de code van de producent, code/naam van de exporteur en naam van het product. De meningen rondom het trace-back systeem zijn verdeeld. Sommige geïnterviewden gaven aan dat het trace-back systeem goed functioneert en dat de groente te herleiden is tot de producent. Anderen gaven aan dat de er problemen zijn met het trace-back systeem, waardoor het niet goed functioneert en de groente niet meer herleid kan worden tot de producent. Dus er is geen eenduidigheid over het functioneren van het trace-back systeem.
- De exporteur vult de registratie formulieren in, waarin staat vermeld van welke teler hij groente heeft gekocht (naam, adres en code), hoeveel dozen hij verpakt heeft met de groente van die teler en de doosnummers. Er wordt een exemplaar van dit formulier ingeleverd bij LVV en een exemplaar blijft bij de exporteur voor zijn administratie. Het invullen en bijhouden van deze formulieren is cruciaal voor de traceerbaarheid van de groente ingeval van een afkeuring. De landbouwers moeten de GAP boekjes invullen, waarin het pesticiden gebruik wordt bijgehouden. Helaas zijn in de agrarische sector van Suriname veel ongeschoolde mensen, met gevolg dat het invullen van deze boekjes soms moeilijk gaat. In de ressorten waar dit probleem het grootst is, zou LVV samen met het ministerie van onderwijs speciale onderwijs modules voor deze doelgroep kunnen ontwikkelen. Want als Suriname een speler wil blijven in de internationale handel, zal zij zich moeten blijven ontwikkelen. Ontwikkeling start bij het begin van de keten, bij de producent en in dit geval dus bij de landbouwers. Daarom is het essentieel dat er wordt geïnvesteerd in deze schakel, zodat er een duurzame oplossing komt voor dit probleem.

- Er is een overeenkomst gesloten tussen LVV en de exporteurs: *One box, One producer*. Hierbij is dus afgesproken dat er in 1 doos, alleen groente van 1 leverancier verpakt mag zijn. De groente van meerdere telers mag niet gemengd worden in 1 doos. Dit is nodig om het traceren van de groente mogelijk te maken. Ingeval de groente van 1 leverancier niet genoeg is om 1 hele doos te vullen, wordt deze “restant” groente verkocht op de lokale markt, want de meeste groente exporteurs verkopen ook op de lokale markt. Helaas is het voor LVV niet mogelijk te controleren in hoeverre de exporteurs zich aan deze afspraak houden, dus is het onduidelijk of dit principe wordt aangehouden bij de export van de Surinaamse groente.
- In Suriname, zowel voor LVV als ook voor de exporteurs, is er veel onduidelijkheid over wat er in Nederland (op Schiphol) gebeurt tijdens de keuring van de groente. In Nederland zijn de keuringsinstanties en het inklaardersbedrijf niet bekend met het trace-back systeem van Suriname. Er wordt niet gelet op de producent code, die juist een belangrijke rol speelt voor de traceerbaarheid van de Surinaamse groente. Voor de traceerbaarheid van de Surinaamse groente, moeten alle schakels van de keten betrokken zijn. Hetzij dat elke schakel zijn eigen systeem heeft dat aansluit op de vorige schakel, hetzij dat er één systeem wordt gebruikt door alle schakels van de keten. Feit is, om traceerbaarheid te garanderen is het noodzakelijk dat alle schakels van de keten betrokken zijn. Daarvoor is communicatie nodig. Communicatie is een heel belangrijke factor, die vele misverstanden en obstakels kan voorkomen.

Samenwerking

- Samenwerking tussen de verschillende schakels van de Surinaamse groente keten is er op dit moment nauwelijks. Men is zich er wel bewust dat er gewerkt moet worden aan ketenontwikkeling, maar er zijn nog veel obstakels. Er is veel concurrentie tussen de mensen, er is geen vertrouwen en men ontbreekt het respect voor elkaar. Er zal eerst een bewustwordingsproces doorlopen moeten worden door de betrokkenen om in te zien dat samenwerkingen positieve invloeden kunnen hebben voor de keten als geheel en ook een belangrijke rol kunnen spelen voor de groente export.

Knelpunten

- Een van de grootste problemen voor de Surinaamse groente sector is dat de nodige wetgeving ontbreekt. Het ministerie van LVV heeft geen wettelijke bevoegdheden rondom traceerbaarheid. Er kunnen geen verplichtingen, of sancties worden opgelegd als blijkt dat de regels van het ministerie niet worden nageleefd. Op dit moment werken de exporteurs op vrijwillige bases mee aan het trace-back systeem.

Voor het effectief functioneren van het ministerie van LVV is het van essentieel belang dat traceerbaarheid wordt opgenomen in de wetgeving. De wetten moeten in overeenstemming zijn met de internationale verdragen die zijn/worden ondertekend door Suriname.

- Sommige geïnterviewden gaven aan dat er niet wordt geparticipeerd bij voorlichtingen/bijeenkomsten van LVV. Om de participatie te verhogen zou mensen kunnen motiveren en tegemoet moeten komen. Suriname is een multiculturele samenleving. Bij voorlichtingen/ trainingen van LVV zou men rekening kunnen houden met de etnische taal die vooral door de landbouwers beter wordt beheerst dan het Nederlands. Er zou bijvoorbeeld ook gebruik kunnen worden gemaakt van beeldmateriaal. Door het op deze manier te brengen naar de mensen, kunnen de gevolgen van het onjuist gebruik van pesticiden aangrijpender overkomen, en kunnen deze beter worden begrepen door de boeren, waardoor zij zelf ook kunnen inzien waarom het zo noodzakelijk is dat zij zich houden aan de regels van LVV en op de hoogte blijven van de ontwikkelingen die plaatsvinden op hun gebied.
- Knelpunten wat betreft de groente export zijn ook de koeling en de transportkosten. Voor de importeurs was het ontbreken van de koeling van de groente een grote ergernis, terwijl LVV en de exporteurs in Suriname dit niet zo zeer als een groot probleem zagen. Er wordt gezegd dat het koelen van de groente in Suriname kostenverhogend werkt. Als er communicatie plaatsvindt tussen de importeur en de exporteur, kan er besproken worden wat de mogelijkheden zijn voor een hogere prijs indien de groente wordt gekoeld. Aangezien het koelen van groente een positief effect heeft op de kwaliteit van de groente, is men waarschijnlijk ook bereid om meer voor de groente te betalen. Zolang men hierover niet is gesprek treedt, zal er ook geen verandering komen in de situatie.
Over de transportkosten was men het eens dat die te hoog zijn, en er daardoor veel concurrentie ontstaat met andere landen (Santo Domingo). De voornaamste oorzaken voor de hoge vervoerskosten zijn ten eerste dat de groente van Suriname wordt vervoerd met een passagiersvliegtuig, waardoor het duurder is dan als de groente met een vracht vliegtuig zou worden vervoerd. En ten tweede zijn er allerlei bijkomende kosten als de groente moet worden overgevlogen. De verantwoordelijken voor deze bijkomende kosten zijn niet duidelijk naar voren gekomen uit de interviews. Men wordt van het kastje naar de muur gestuurd. Als blijkt dat de hoge transportkosten desastreuze gevolgen (zullen) hebben voor de Surinaamse groente export, is het de taak van LVV om zich actiever op te stellen rondom dit probleem. Als ministerie heeft men toch wel bepaalde bevoegdheden, invloeden en mogelijkheden, in het uiterste geval zou dit een vergaderingpunt kunnen worden voor De Nationale Assemblée (DNA) in Suriname.

Toekomstperspectieven

- De visies over de toekomstperspectieven van de Surinaamse groente export lopen zeer uiteen. De ene is optimistisch en de ander is juist pessimistisch.
Optimistisch omdat men overtuigd is van de unieke smaak van de Surinaamse groente, geloof heeft in de loyaliteit van de Surinamers in Nederland aan de Surinaamse groente en omdat men ervan uitgaat dat men door inzet en inspanning in staat is om te voldoen aan de internationale eisen.
Pessimistisch omdat men denkt dat de Surinaamse groente marktaandeel zal verliezen in Nederland doordat de concurrentie van andere landen steeds groter zal worden voor de Surinaamse groente in Nederland, dat bij de komende generaties Surinamers in Nederland de loyaliteit aan de Surinaamse groente zal afnemen en dat door het planten in kassen in Nederland de vraag naar groente uit Suriname minder zal worden. Ook het feit dat er steeds strengere internationale regels komen, maakt dat men bang is dat Suriname niet aan deze eisen zal kunnen voldoen en hierdoor ook de export van Surinaamse groente zal verliezen.
- Ook de meningen rondom de CARICOM zijn verdeeld. De ene ziet mogelijkheden voor de export van Surinaamse groente naar de lidstaten van de CARICOM, en de ander denkt dat de CARICOM geen markt is voor groente uit Suriname. Daarover kan op dit moment geen conclusie worden getrokken en is er meer onderzoek over nodig.

Tot slot kan er worden gezegd dat de het ontbreken van communicatie tussen de verschillende schakels van de Surinaamse groente export keten een van de hoofdoorzaken is van de problemen die zijn opgenoemd. Het is dus een sterke aanbeveling dat men zich richt op samenwerking en focust op het verbeteren van de communicatie, hetzij face-to-face, hetzij telefonisch, hetzij door andere technologische media.

Surinaamse verwerkingsbedrijven

Onderstaande is een samenvatting uit de afgenomen interviews bij de verwerkingsbedrijven in Suriname. Men moet zich wel realiseren dat er slechts 3 bedrijven zijn bezocht en de bevindingen hierdoor niet gegeneraliseerd mogen worden. Daarvoor is meer onderzoek vereist.

Traceerbaarheid

- In twee van de drie gevallen wordt er niet aan traceerbaarheid voldaan. Het blijkt dat er ook geen wettelijke verplichting is om traceerbaarheid van de producten te garanderen. Er is één bedrijf dat wel een trace-back systeem heeft, dit is op vrijwillige bases opgezet.

Barrière

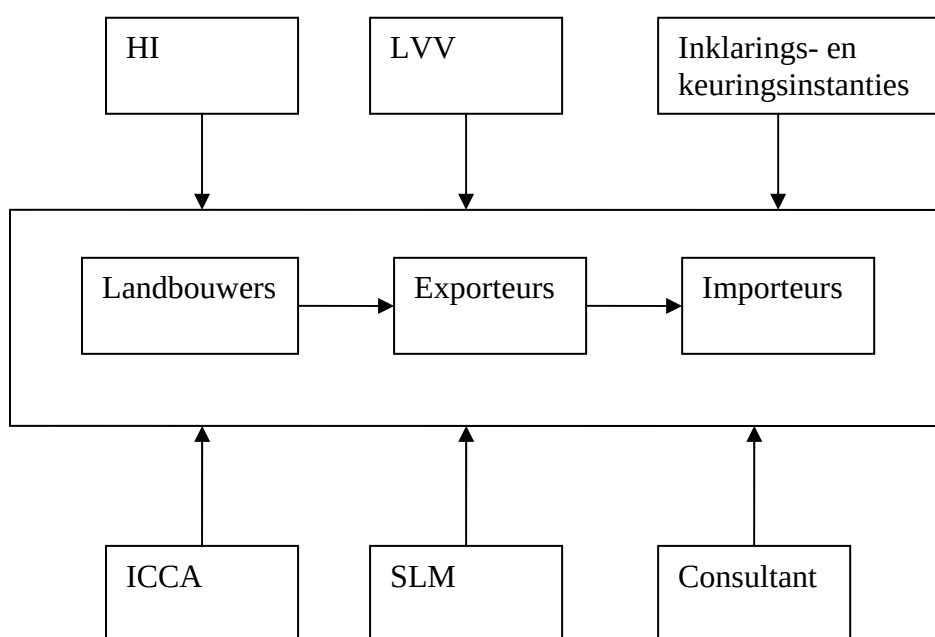
- De grootste barrière volgens de bedrijven in Suriname is dat er geen Bureau Of Standards in Suriname is. Doordat importerende landen een BOS vereisen voor de import van goederen, kunnen op dit moment nog geen producten worden geëxporteerd uit Suriname. Het wachten is op de overheid om het bureau op te zetten. Men zegt dat ze al jaren horen dat de overheid bezig is met het opzetten van de BOS, dus niet weten wanneer de BOS daadwerkelijk in werking zal gaan.
- Het betrokken ministerie (HI) zegt dat er wel instanties zijn die certificaten uitbrengen, zoals LVV of BOG, dus dat het ontbreken van de BOS geen belemmering hoeft te zijn voor de export van producten. Op dit moment wordt er namelijk wel geëxporteerd. Zij erkent wel dat Suriname een BOS nodig heeft en dat er op dit moment al flink gewerkt wordt aan het opzetten van dit bureau. Naar verwachting van HI, zal het bureau eind dit jaar al in werking treden.

Inleiding

Dit rapport bevat een geanonimiseerde samenvatting van de interviews die zijn genomen ten behoeve van het veldwerk onderdeel van de stage. Het veldwerk was gericht op de groente export van Suriname, waarbij relevante personen werden geïnterviewd.

Het doel van de interviews was om kennis te vergaren van toegepaste traceerbaarheid systemen in Suriname, hoe men daar omgaat met de stringenter eisen van de wereldmarkt, en de knelpunten en toekomst perspectieven van de groente export.

Om kennis te vergaren over de Surinaamse groente export keten, zijn de verschillende schakels van de keten geïnterviewd (zie figuur 1). Ten eerste zijn de importeurs van Surinaamse groente in Nederland geïnterviewd. Ten tweede zijn instanties en exporteurs in Suriname die betrokken met de groente export geïnterviewd. Daarna zijn de verwerkingsbedrijven in Suriname geïnterviewd. Tot slot zijn de instanties in Nederland die betrokken zijn met de keuring en het inklaren van de Surinaamse groente in Nederland geïnterviewd.

Figuur 1: Geïnterviewde schakels van de Surinaamse groente export keten

De indeling van de interviews is als volgt:

1. Interviews van 2 importeurs van Surinaamse groente in Nederland.
2. Interviews van 7 relevante personen van het ministerie van Landbouw Veeteelt en Visserij (LVV) in Suriname.
3. Interviews van 6 groente exporteurs in Suriname.
4. Interviews van 3 landbouwers, in het bijzijn van de LVV ressortvoorlichter in Suriname.
5. Interview van een consultant die betrokken is in de agrarische sector van Suriname.
6. Interview met de Surinaamse Luchtvaart Maatschappij (SLM) in Suriname.
7. Interview met de Inter-American Instituter for Cooperation on Agriculture (ICCA) in Suriname.
8. Interviews met 2 personen van het ministerie van Handel en Industrie (HI) in Suriname.
9. Interviews met 3 verwerkingsbedrijven in Suriname.
10. Interviews met 2 keuringsinstanties in Nederland.
11. Interview met een inklaardersbedrijf in Nederland.

De interviews zijn voornamelijk verwerkt onder de volgende 6 categorieën:

Traceerbaarheid, samenwerking, afkeuring, overheid, knelpunten e toekomstperspectieven.
Afhankelijk van de inhoud van de interviews, zijn deze categorieën bij enkele interviews aangepast.

Interviews

Importeurs

Om inzicht te krijgen wat er met de Surinaamse groente bij aankomst in Nederland gebeurt, zijn 2 importeurs van deze groente in Nederland geïnterviewd.

Importeur 1: Tropische winkel / Toko

Traceerbaarheid

- Ik weet niets van traceerbaarheid, mijn inklaarder zegt wat ik moet doen.
- Informatie op het product:
 - Naam van de groente
 - Naam van de exporteur = transporteur = teler
 - Klasse van de groente (vb klasse 2)

Samenwerking

- Er is geen samenwerking op dit moment, er wordt alleen een bestelling doorgegeven aan de exporteur.

Afkeuring

- Ik moet de kosten en de boete betalen, want de exporteurs in Suriname kunnen het niet betalen.

Overheid

- Ik wil geen uitspaken doen over de Surinaamse overheid.

Knelpunten

- Verpakking

Er is al 15 jaar dezelfde verpakking, men doet niets aan verbetering.

- Koeling

Kwaliteit van de groente gaat achteruit door geen/nauwelijks koeling in Suriname. Het zorgen voor de koeling is taak van de overheid, want ik betaal zoveel belasting aan hun als ik groente van Suriname koop.

- Inklaren

Het duurt te lang voordat de groente ingeklaard wordt op Schiphol.

Toekomst perspectieven

- Ik vrees dat mensen minder Surinaamse groente gaan kopen, omdat komende generaties het verschil niet weten tussen groente uit Suriname en groente uit een ander land. Ze kijken alleen maar van o, deze kousenband is mooi, dan gaan ze die van Santo Domingo ofzo kopen, er is veel concurrentie.
- Maar die groente van Suriname is veel lekkerder.
- Ze moeten echt wat doen aan de koeling van de groente in Suriname.

Importeur 2: Groothandel

Traceerbaarheid

- Vanaf 2005 zijn we hiermee bezig. Ik weet alleen dat onze exporteurs een product leveren dat wel traceerbaar is. Maar we weten niet hoe nauwkeurig ze zijn, of ze wel een logboek bijhouden en kunnen nagaan van wie ze bijv. een maand geleden groente hadden gekocht.
- Er wordt niets gedaan aan de kwaliteit en aan certificering. We hebben ze ook gezegd dat ze aan HACCP moeten voldoen, maar ze luisteren niet.
- Informatie op het product
 - Naam van de groente
 - Naam van de exporteur
 - Naam / code van de teler. Wij kennen de code niet, dat zal de exporteur wel weten.

Samenwerking

- Er is geen samenwerking op dit moment. De exporteurs hebben veel macht, ze kunnen de prijzen zomaar verhogen van de groente. Alleen bij Surinaamse exporteurs moeten wij vooruit voor de groente betalen.
- Er is veel concurrentie hier tussen de groothandelaren. We zijn dus erg afhankelijk van de groente exporteurs, want we hebben klanten hier die de groente van ons verwachten. Want dat is toch ook wel onze broodwinning hier in Nederland.

Afkeuring

- We blijven bellen met exporteurs, onze telefoonrekening wordt maar duurder, dus op gegeven moment moeten wij de boete bij een afkeuring zelf betalen. De exporteurs hebben nooit geld om de boete te betalen. Ingeval van pesticiden gebruik krijgen wij na 3 keer zelfs een dagvaarding. De exporteurs begrijpen niet wat voor problemen wij hier allemaal krijgen door die afkeuringen.
- Waarom wordt de groente wel goedgekeurd door de keuringsdienst in Suriname, maar bij aankomst in Nederland wordt dezelfde groente afgekeurd door de Plantenziektenkundige Dienst hier? Ik snap het niet!

Overheid

- Er is op dit moment helemaal geen relatie met de Surinaamse overheid.
- Er is wordt wel een keuring gedaan door LVV voordat de groente gestuurd wordt, ik krijg dan zo een fax van mijn exporteurs. Maar ja alle groente wordt hier weer gekeurd. Want Suriname heeft zo een imago gecreëerd dat de Nederlandse overheid helemaal geen vertrouwen meer heeft in hen.

Knelpunten

- Verpakking
Niet goed te behandelen, doos breekt / zakt in bij transport van de groente.
- Koeling
Kwaliteit van groente is slecht bij aankomst in Nederland. De koeling is taak van de exporteurs vereniging, want het gaat om hun broodwinning.
- Vrachtkosten
 - Groente kan uit andere landen veel goedkoper over gevlogen worden.
 - Wij mogen van de SLM / KLM niet rechtstreeks geld overmaken naar hun. Alles gaat via de exporteur, we moeten dan zoveel geld naar hun sturen. Dat is frustrerend.

Toekomst perspectieven

- De toekomst van de Surinaamse groente export ziet er niet rooskleurig uit. Het gaat hier in Nederland slecht met de economie, dus mensen zijn aan het bezuinigen. Je bezuinigt het eerst op je eten, dus mensen gaan de goedkopere groente kopen, en die komen uit andere landen. Ik ben bang dat Surinaamse groente marktaandeel gaat verliezen.

Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij

In Suriname is geprobeerd om van elke schakel van de groente export keten iemand te interviewen. De komende interviews zijn van het ministerie van LVV.

Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij 1

Traceerbaarheid

- Het trace-back systeem is een stempel. In 1 doos moet er van 1 producent groente zijn, er mag niet meer gemengd worden. Exporteurs en boeren hebben een code van LVV gekregen. Exporteurs moeten, na begeleiding van LVV, de registratie formulieren en het GAP boekje nu zelf invullen, bijhouden en een exemplaar inleveren bij LVV.
- Informatie op het product / stempel
 - Naam van het product
 - Naam/code van de exporteur
 - Naam/Code van de teler
- Helaas er is geen garantie dat men doet, wat men ook zegt/invult. Sommige mensen mengen toch de groente in de dozen, omdat het niet kostendekkend is als een doos halfgevolgd is.

Samenwerking

- Er is slechte interactie tussen exporteurs en LVV. Er zijn slechts enkele exporteurs of boeren die participeren bij een vergadering als LVV hen uitnodigt. Er is wel een exporteurs vereniging, maar onderling zijn ze concurrenten.
- Er is totaal geen samenwerking met importeurs in Nederland. We willen wel naar een ketenbenadering toe, maar op dit moment is de samenwerking heel moeizaam.

Afkeuring

- In Suriname doen we alleen een visuele keuring, daarbij krijgt de exporteur een gezondheidscertificaat. We kunnen niet kijken naar residu gehalte, want we hebben het apparaat niet om te meten. We zijn nu bezig financiën ervoor te zoeken.
- LVV krijgt een notificatie bij een afkeuring van de groente op Schiphol. Wat ik weet is dat de kosten en boete door exporteur betaald moeten worden, niet door de boer. We gaan nog niet zover, doordat de wetgeving nog moet komen. Want de gedachtegang achter het trace-back systeem is dat de verantwoordelijke de boete moet betalen.

Overheid

- Vanaf 2003 is er een overeenkomst getekend met de vereniging van groente en fruit exporteurs. Er mag alleen groente worden gekocht bij LVV geregistreerde boeren, want zij hebben een code. Dus niet meer gewoon op de markt. Helaas houden niet alle mensen zich hieraan. LVV kan geen maatregelen nemen als men zich niet houdt aan de overeenkomst, omdat er wetgeving ontbreekt. We kunnen ze alleen bewust maken dat het belangrijk is om zich aan de regels te houden.
- LVV gaat op regelmatige basis langs bij de exporteurs en boeren. Wekelijks gaan de LVV voorlichters naar het veld om de GAP-boekjes bij te houden.

Knelpunten

- Er ontbreekt wetgeving in Suriname. LVV heeft nu nog geen bevoegdheden, de mensen werken op "vrijwillige" basis mee.
- Het kost tijd om mensen bewust te maken wat er speelt. Het is een hele omschakeling voor de boeren, men moet geduld hebben. De willingness en het besef ontbreekt nog een beetje.
- Sommige boeren hebben moeite om formulieren / boekjes in te vullen, omdat ze nauwelijks Nederlands kunnen praten / schrijven. Andere vinden dat het te veel tijd kost om de formulieren in te vullen of dat hun arbeiders de tijd aan andere werkzaamheden moeten besteden. Maar als er iets mis gaat dan hoor je dat LVV niets doet, LVV geen trainingen geeft.

Toekomst perspectieven

- De bewustwording moet er komen. Ik maak me zorgen om de gezinnen die afhankelijk zijn van de landbouw. Want als onze groente export komt te vervallen, komt er een overschot aan groente op de lokale markt en zullen mensen stoppen met de landbouw. Wat gebeurt er dan met hun, want de landbouw is hun bron van inkomen.
- We hebben een goed trace-back systeem, maar het ligt aan de implementatie. Iedereen moet meewerken om het te laten draaien.
- Onze producten komen bij de toko's in Nederland terecht en niet bij de retailers. Zolang dat zo blijft is er niet echt een probleem voor onze groente export. Maar ik heb begrepen dat de toko's straks ook zullen verdwijnen.
- We moeten werken aan onze wetgeving.

Traceerbaarheid

- Zie onder interview LVV1: traceerbaarheid
Trace-back systeem: One box one producer.
- Er zijn problemen met de keuring van de groente op Schiphol, men neemt daar mengmonsters van de groente. Hierdoor is het niet meer mogelijk de producent code door te geven, en denken de mensen hier van wat voor zin heeft het om hun tijd erin te steken om alles de noteren. We hebben enkele mensen van o.a. PPO gesproken om het in Nederland na te gaan en met succes want we hebben vanaf oktober vorig jaar geen notificaties van Nederland gekregen.
- Informatie op het product / stempel
Zie onder interview LVV1: traceerbaarheid

Samenwerking

- Er is een exporteurs vereniging maar ik zie het alleen in naam, alleen wanneer ze moeten schelden op LVV. Als ze iets gemeenschappelijks moeten doen, gaat ieder zijn eigen weg. Ze hebben ook geen vaste relaties met hun afnemers en ook niet met hun producenten. Het gaat hun alleen om de beste prijs.
- Er zijn geen koelcellen. Er was een voorstel om 1 gezamenlijke pakloods met koelcel op zetten voor alle exporteurs. Maar dat willen ze niet, ze zijn bang dat er spullen gezet gaat worden tussen hun groente. Maar als je op zo een worstcase scenario inspeelt, ga je nooit kostendekkend kunnen werken.
- Men verleent zijn volle medewerking aan LVV en ze participeren ook bij trainingen, omdat ze de noodzaak ervan inzien. Maar ik begrijp ook wel dat ze het druk hebben en daarom proberen we ze tegemoet te komen door trainingen 's avonds te verzorgen.

Afkeuring

- We onderwerpen een export zending aan een visuele keuring op symptomen van ziekten of plagen. We checken ook of al de dozen gestempeld en ingevuld zijn, en of de exporteur daadwerkelijk zijn registratie bijhoudt. Als het vrij is van ziekten/plagen, wordt er een gezondheids certificaat gemaakt. Zonder dit certificaat mag de groente niet geëxporteerd worden. We kunnen niet testen op residuen. We hebben het apparaat niet, maar hopen het dit jaar nog te krijgen dankzij medewerking van de FAO.
- De overheid heeft geen enkele aansprakelijkheid. De importeur zegt dat de exporteur verantwoordelijk is, en die op zijn beurt kan zijn producent niet aansprakelijk stellen, mits er wettelijke bepalingen worden vastgesteld. Dus op dit moment moeten de exporteurs de kosten en boete bij een afkeuring betalen.

Overheid

- De Surinaamse overheid heeft internationale verdragen getekend en die moeten dan ook geïmplementeerd worden. Maar dit is geen exercitie die je van de een op de andere dag uitvoert. Desondanks proberen wij in compliance te komen met de eisen van de internationale handel. We hebben dus een bestrijdingsmiddelen wet en werken met de negatieve lijst (verboden bestrijdingsmiddelen) van de FAO.
- Wij proberen ook d.m.v. voorlichting de boeren te onderrichten in het niet gebruiken van chemische middelen voor groente. In het hele land hebben wij gedurende 2/3 jaar lang refreshment training en voorlichting verzorgt in het verantwoord gebruik van pesticiden.
- Sinds een maand of 2/3 terug hebben we onze bezoeken aan de exporteurs/boeren geheractiveerd, omdat de registratie terug was gevallen.

Knelpunten

- Als verantwoordelijke instituut dat moet toezien op naleving van regels, ontbreken we de wetgeving. Dit maakt dat zaken niet effectief op gang gebracht kunnen worden. Er moet wetgeving komen.
- We hebben een beperking aan menselijke middelen, mensen willen niet bij de overheid komen werken.

Toekomst perspectieven

- We moeten nieuwe teeltsystemen introduceren.
- We moeten overgaan tot jaarrond telen in kassen. De boeren die dat zullen proberen zijn al geïdentificeerd. We wachten op vrijkomen van de financiën van FAO.
- We moeten naar schaal vergroting en zien te penetreren in CARICOM.
- De mensen zijn te individueel bezig, men moet proberen zich te verenigen.
- Er moet een shift in gedachte van de boeren/exporteurs plaatsvinden. Ingeval van een overschot laat men liever de groente bederven, terwijl men eigenlijk de groente moet proberen te verwerken.

Traceerbaarheid

- Zie onder interview LVV1: traceerbaarheid
- De exporteur moet aangeven bij LVV welke mensen voor hem leveren, en die krijgen een code, en moeten de Gap registratie bijhouden. Maar dat is een proces, het is niet iets dat van de een op de andere dag gebeurt. We zijn al blij dat de meeste exporteurs meedoen met ons systeem. Als we nu te horen krijgen dat een doos is afgekeurd in het buitenland, kunnen we aan de hand van de code zien van welke boer de groente was.
- De meeste exporteurs leveren ook op de lokale markt. Als er halve dozen over zijn, worden deze niet gevuld door de groente te mengen, maar de overgebleven groente wordt op de lokale markt verkocht.
- Informatie op het product / stempel
Zie onder interview LVV1: traceerbaarheid

Samenwerking

- Ketenbenadering heeft weinig ingang in ontwikkelingslanden, zo ook in Suriname. Er wordt bijna niet samengewerkt tussen de verschillende schakels. Zowel horizontaal als verticaal is er een heel stroeve samenwerking. Enige waneer mensen samenwerken is waneer er afkeuringen komen of als er problemen zijn.
- Je hebt de GAP en trace-back registratie (code systeem) van LVV, waarbij de exporteurs en landbouwers wel meewerken en participeren. Want we hadden de exporteurs al gezegd van wie niet komt gaat niet mogen exporteren, en het was ook in hun eigen belang. Maar ze namen het eerst met een korreltje zout, totdat de eerste boetes kwamen. Toen renden ze naar LVV toe en kwamen onze medewerking vragen. Maar hoe het nu loopt weet ik niet, want ik bemoei er niet meer zoveel mee.

Afkeuring

- Bij afkeuring van groente op Schiphol wordt de groente vernietigd en moet de exporteur de kosten betalen. Want zolang de groente niet is ingeklaard, is de exporteur verantwoordelijk voor de groente. De importeur betaalt de kosten en de boete, en deze kosten worden dan afgetrokken/ingehouden bij de volgende verrekening met de exporteur.
- LVV krijgt ook een brief waarbij is aangegeven wiens producten zijn afgekeurd. We geven dan voorlichting welke middelen ze mogen gebruiken en welke niet.

Overheid

- LVV geeft trainingen en voorlichting. Want in de groente sector zijn de bedrijven te klein om informatie zelf te winnen. In de visserij sector heeft elk bedrijf een kwaliteitsmanager, want het gaat ook om grotere bedragen in die sector. De groente sector kan dat niet, en daarom is het de taak van LVV om ze bij te staan.
- Overschakelen is voor de agrarische sector heer moeilijk. We proberen dit te doen d.m.v. trainingen, bij de mensen langsgaan om ze te assisteren bij het invullen van de formulieren en hen uit te leggen wat de consequenties zijn etc.

Knelpunten

- Wij moeten toezien dat onze producten voldoen aan de Europese wetgeving. Mensen die geschoold zijn begrijpen dit beter, maar mensen die niet geschoold zijn niet. Daarom is het heel moeilijk om iets door te voeren in de landbouw sector.
- Wij kregen berichten, maar ik heb geen bevestiging, dat de Plantenziektenkundige Dienst in Nederland meng monsters neemt van de groente. In dat geval kan je de groente hier niet meer traceren. Maar vermoedelijk is het niet goed gecommuniceerd met elkaar. Ik weet niet eens of het bericht waar is. Want exporteurs vertellen soms allerlei verhalen om de zaken te saboteren.
- We gebruiken de FAO lijst omdat we internationale verdragen hebben getekend. Het probleem is dat de EU lijst stringenter is dan de FAO lijst. Dus als we naar Nederland exporteren, mogen bepaalde middelen toch niet gebruikt worden.

Toekomst perspectieven

- Er zijn signalen dat andere landen goedkoper groente leveren dan Suriname:
 - de vrachtkosten zijn lager
 - ze hebben een betere verpakking en sortering van de groente. De sortering in Suriname doet men op basis van eigen inzien. Er is geen standaard maat die wordt gebruikt door de exporteurs.

Traceerbaarheid

- Over traceerbaarheid weet ik niet zoveel, omdat ik bezig ben met iets anders binnen het ministerie.

Samenwerking

- Het is moeilijk om mensen bij elkaar te krijgen. Mensen willen niet participeren. Landbouwers en exporteurs zeggen dat ze in de ochtend werken en dus niet in de ochtenduren naar de voorlichtingen kunnen komen. Wij van het ministerie werken van 7.00 tot 15.00 uur. Moeten wij dan in de avond uren van 18.00 uur tot 's avonds laat de cursussen gaan geven. We krijgen wel over uren betaald, maar we moeten de volgende dag weer gewoon om 7.00 uur aan het werk zijn. Het ergste is wanneer blijkt dat er slechts 4-5 deelnemers zijn, terwijl we ons best hebben moeten doen voor het organiseren van zo een avond.
- Laatst hadden we HACCP trainingen voor verwerkingsbedrijven. Bij deze training had men wel geparticipeerd.

Afkeuring

- Ik hou me niet bezig op dat gebied.

Overheid

- We zijn bezig met het FAO project: Strengthening of the Food Control System. Het was de bedoeling dat wij 2003 hiermee klaar moesten zijn maar in 2005 is deel 2 van het project gestart, en tot nu toe zijn we ermee bezig.
- Het is ook moeilijk om de verscheidene instanties, zelfs ministeries, die bij het project betrokken zijn bij elkaar te krijgen. Er zijn bepaalde taken die worden doorgeschoven van de ene instantie naar de andere instantie.

Knelpunten

- Als je sommige landbouwers iets wil uitleggen over bijvoorbeeld bepaalde bestrijdingsmiddelen, zeggen ze tegen ons: "wat weten jullie van LVV, jullie weten alleen de theorie, wij weten hoe het moet, onze vader heeft het zo gedaan". Het is zo dat we theoreticus zijn, want je moet onderzoek doen om te kunnen verklaren waarom je een bepaalde groente op de ene manier moet behandelen en de andere groente niet.
- We hebben geen apparaat om het residu gehalte te meten van de groente. Het probleem is, dat de omstandigheden in Suriname zo slecht zijn bij het centraal laboratorium. Je moet een heleboel praktische dingen aanpassen, bijv: de vloer moet gelijk zijn, je moet de meet instrumenten hebben enz. Want zo een apparaat is heel gevoelig, dus het moet ook onder de juiste omstandigheden worden gebruikt. Verder zullen mensen opgeleid moeten worden. Er zal dus nog heel wat bij komen kijken, niet alleen het aanschaffen van het apparaat.

Toekomst perspectieven

- Op dit moment zijn we nog nergens met certificering in de groente sector. De veeteelt sector beginnen we wat en bij de visserij sector is men al heel ver. Het moest wel, want bij de visserij zijn ze heel streng, waardoor het onmogelijk was om te exporteren als men niet voldeed aan de eisen.
- In de groente sector is men nog niet zo ver, er is geen wetgeving die ons verplicht. Het duurt jaren voordat een wetsvoorstel wordt goedgekeurd. Het lijkt alsof men niet bewust is hoe belangrijk de zaken zijn, men werkt maar men is niet gericht bezig.

Traceerbaarheid

- De wet dekt traceerbaarheid niet. Op dit moment zijn we bezig met een concept plantenbescherming wet, waarin we de traceerbaarheid van producten gaan opnemen. Helaas duurt het jaren voordat een wet goedgekeurd wordt en in werking treedt. Daarom heeft LVV een overeenkomst gesloten met de groente exporteurs.
- Het trace-back systeem werd ingevoerd (met codes voor producent en exporteur), waarbij LVV met de exporteurs was overeengekomen dat deze hun groente alleen kochten bij de gecodeerde en bij LVV geregistreerde boeren. Men probeert zich zoveel mogelijk eraan te houden, maar ik weet niet of dat altijd het geval is.

Samenwerking

- De mensen participeren wel bij de bijeenkomsten van LVV. Helaas hebben wij geconstateerd dat er echt heel weinig vrouwen en kinderen komen bij deze bijeenkomsten, terwijl ze wel een grote rol spelen in de landbouw en op het veld. Dus nu komt gender ook opspelen bij trainingen van LVV waarbij wij ons willen richten om vrouwen ook erin te betrekken.

Afkeuring

- Het is een noodzaak dat de boeren inzien hoe belangrijk het is dat men geen verboden middelen gebruikt. Er zijn toch wel consequenties als de boeren zich niet houden aan de afspraken, namelijk dat de exporteur (dus hun afnemer) besluit om geen groente van de boeren af te nemen, als blijkt dat ze geen registratie hebben.
- Want het is uitsluitend de exporteur die de boete betaald wanneer de groente wordt afgekeurd.

Overheid

- De laatste jaren werden wij constant geconfronteerd met klachten / afkeuringen van de Surinaamse groente op schiphol. Doordat wij het apparaat om het residu gehalte te meten niet hebben in Suriname, moesten wij op een andere manier een oplossing vinden voor dit probleem. Daarom hebben wij gekozen om onze boeren in te lichten en te trainen hoe zij moeten omgaan met pesticiden indien zij deze willen gebruiken en ook welke pesticiden men mag gebruiken en welke niet.
- Nu hebben we de bestrijdingsmiddelen wetgeving, waarbij we de winkeliers van bestrijdingsmiddelen vragen om een registratie bij te houden aan wie en wanneer men een middel heeft verkocht. Verder vragen wij ook aan de boeren om bij te houden wat men gebruikt, wanneer voor het laatst is gespoten enz. We gebruiken de EU lijst omdat je dan gelijk de FAO lijst gedekt hebt in de wetgeving.

Knelpunten

- Er zijn geen (wettelijke) sancties als men zich niet houdt aan het registreren van de middelen, omdat er nog veel landbouwers zijn die niet kunnen. Wat moet je met deze mensen doen? LVV heeft ook niet de middelen om altijd bij de mensen langs te blijven gaan om de registratie bij te houden.
- Boeren willen vaak geen registratie omdat zij bang zijn voor de belasting. Als men informatie doorgeeft aan LVV denken ze dat de belastingen dienst bij hun langs zal komen. Daarom is men toch wel terughoudend.

Toekomst perspectieven

- Ik denk dat het goed gaat met de groente export. We hebben nu het ASP (agrarisch sector plan). Dit is een beleidsplan dat erop gericht is om de landbouw weer op peil te laten komen en het is samen met LNV (Nederland) opgesteld. Als we daarmee verder werken, zal het alleen maar beter gaan met onze groente export.

Traceerbaarheid

- Soms kan het zijn dat de exporteurs niet genoeg groente hebben van hun vaste leveranciers en nog snel ergens anders groente kopen om hun zending bij te vullen. Wanneer er een residu meeting plaatsvindt en er verboden middelen worden aangetroffen op de groente, denk ik niet dat de exporteur nog weet van wie die groente precies was. Daarom werkt men nog steeds aan ons trace-back systeem. Maar binnenkort gaan we zelf hier kunnen testen op residuen. Maar het kost allemaal ook financiën en de knowhow, we moeten kader hebben hiervoor.
- Het heeft geen zin dat je goed koelt en een geweldige verpakking heb, maar dat je niet weet wat er in je groente zit. Daarvoor is het trace-back systeem. Het is belangrijk dat we allemaal meewerken. We werken dus eraan om de hele keten te verbeteren.

Samenwerking

- Over de samenwerking tussen de importeurs, exporteurs en landbouwers kan ik niet zoveel zeggen. Wel weet ik dat de exporteurs getraind zijn door LVV en zij hun boeren dus kunnen zeggen van letten jullie op, deze middelen mogen jullie niet gebruiken, anders krijgen wij problemen. Maar dat vind ik niet genoeg. Er moeten eigenlijk standaarden zijn waaraan een ieder zich moet houden. Maar we kunnen niets doen, omdat er geen wetgeving is.
- LVV geeft kosteloos trainingen. Meestal zijn de mensen wel enthousiast. Er zijn natuurlijk wel uitschieters die actief zijn en altijd willen meewerken, terwijl er ook sommige mensen zijn die niet mee willen werken. Als er iets urgents moet gebeuren kan je dan liever eerst met de eerste groep praten, zodat die als voorbeeld kunnen dienen voor de rest.

Afkeuring

- Over de afkeuringen gaat meneer Y, daarover zou u met hem moeten praten. Wat wij moeten doen is alternatieven vinden voor de boeren. Als de groente wordt afgekeurd omdat de boer een verboden middel heeft gebruikt, dan moeten wij onderzoeken wat de boer kan doen, zodat hij dat middel niet hoeft te gebruiken.
- Ik weet alleen dat bij een afkeuring de boer geen verlies heeft, want hij heeft de groente al verkocht voor de exporteur. Het enige wat kan gebeuren is dat de exporteur tegen de boer zegt dat hij de volgende keer niet bij hem zijn groente koopt. Dus indirect hebben ze wel verlies want dan hebben ze minder afzet.

Overheid

- Een ding moeten we niet vergeten, de boer leeft van de landbouw. Dus je kunt ook niet zomaar sancties gaan leggen en boetes gaan schrijven voor de boer. Daarom zijn wij er om onderzoek te doen wat de alternatieven zijn voor de boer om op een goede wijze landbouw te beoefenen. Anders gaan ze ook wel denken van OK, we produceren dan niet meer voor de export, en gaan gewoon hier op de lokale markt hun groente verkopen. Daar schieten wij dan ook niets mee op.
- We moeten de boeren allereerst bewust kunnen maken dat ze bepaalde dingen niet mogen gebruiken want het is niet goed voor de gezondheid, we geven vaak trainingen.

Knelpunten

- Het grootste probleem voor de landbouw is het weer, namelijk de seizoenen: de grote regen en grote droge tijd. Het gevolg is dat je geen constante oogst hebt, wat maakt dat er grote prijsschommelingen zijn. Vooral voor de export mag je geen fluctuaties hebben. Daarom proberen wij op LVV proeven te doen en oplossingen te vinden voor deze problemen.
- Sommige mensen willen niet meer werken, want kijk, het is hun grond, het is hun geld, ze hebben meestal meer geld dan de ambtenaren van het ministerie, dus ze denken van wat kom jij mij vertellen wat ik moet doen?
- Met onderzoek moet je altijd heel voorzichtig mee zijn. Je kunt niet vandaag iets onderzoeken en morgen al de resultaten gaan vertellen. Je moet er tijd in stoppen. Hierdoor lijkt het voor de buitenwereld alsof LVV niets doet. Wat wij moeten doen is aan de communicatie werken.

Toekomst perspectieven

- Suriname heeft nog een paar unieke groente gewassen. Vergeleken met de CARICOM hebben we meer grond, meer variëteiten, meer gewassen, en we produceren ook heel wat. Dat betekent dat we echt een goede plaats zouden kunnen vinden op de CARICOM markt. We moeten werken aan de kwaliteit, pesticiden gebruik, constante productie en aan een stukje marketing.
- Wat Europa betreft, er zijn te veel concurrenten voor ons. In Nederland hadden we geluk dat er een paar Surinamers waren die de groente uit Suriname willen. Maar met de nieuwe generatie ben ik bang dat ze de groente niet kennen, ze zijn daar opgegroeid en zullen de groente niet missen.
- We werken nu aan ketenontwikkeling.

Traceerbaarheid

- Elke producent en exporteur krijgen een code en op basis daarvan kan je indien er een teveel aan residuen wordt gevonden, achterhalen van welke persoon de groente was. Maar het probleem hierbij is dat jij mij mag komen zeggen van het is mijn groente, maar ik zeg dan het is niet van mij! Er is geen enkel wettelijk kader.
- Wat wij gedaan hebben is dat we de exporteurs hebben opgeleid, begeleid en bijgestaan hoe ze de trace-back formulieren moeten invullen en bijhouden. En nu gaat de producent zeggen van het is niet mijn product, de exporteur heeft geknoeid. Want op basis van het GAP registratie boekje kan je zien dat de landbouwer het wel goed gedaan heeft en op basis van het trace-back systeem ga je zeggen dat hij het niet goed heeft gedaan.
- Suriname heeft nog geen apparaat om de residu gehalte te bepalen. Daarnaast ontbreken we ook de expertise. Als ik het goed heb wordt het apparaat binnenkort geleverd, niet bij LVV, maar bij het ministerie van Volksgezondheid. Het project is al goedgekeurd door Nederland.

Samenwerking

- In februari van 2002 heeft de minister van LVV samen met alle exporteurs een overeenkomst getekend. Die exporteurs hadden dan de verplichting om hun producten alleen te halen van GAP geregistreerde producenten.
- Gelijktijdig met deze overeenkomst zijn wij van LVV ook begonnen om de boeren te begeleiden en te assisteren om de Gap boekjes in te vullen. We zijn nu 4 jaren verder en we zijn nog steeds bezig om hun te begeleiden, we gaan regelmatig kijken of ze het GAP registratie boekje bijhouden.

Afkeuring

- In geval van een afkeuring krijgt LVV een notificatie en de exporteurs krijgen er ook een van hun importeurs. Door de code weet de exporteur van welke landbouwer de groente was, maar zoals gezegd is er geen wettelijk kader, dus hij kan het niet verhalen op de producent. De exporteur en de importeurs moeten de kosten bij een afkeuring betalen. Maar op dit moment hebben de importeurs gezegd, we gaan niets betalen, dus zijn de kosten allemaal voor de exporteurs in Suriname. En de kosten zijn hoger dan hun opbrengsten.
- Er zijn geen sancties. Iedereen is vrij om te exporteren. Maar, als blijkt dat er een te hoog residu gehalte, of een of andere plaag wordt geconstateerd in onze producten, gaat de EU zeggen dat er niet meer geëxporteerd mag worden naar de EU. En dan kan de hele export stop gezet worden. Dus één exporteur, zelf één producent kan het verpesten voor ons allemaal. Maar we kunnen niets doen, er is geen wettelijk kader, maar we werken eraan. De EU heeft wel gezegd dat zolang we wat eraan willen doen, krijgen we de ruimte om de zaken te verbeteren. Maar als er niets eraan wordt gedaan, gaan zij wel ingrijpen. Maar het overheidsapparaat in Suriname is zo log, je hebt bepaalde mensen die zich kapot werken en andere die gewoon niets doen.

Overheid

- LVV heeft een afdeling landbouwkundig onderzoek en we doen wel onderzoek. Maar je moet niet vergeten, onderzoek kost geld. En financiën in Suriname is niet zo geweldig. Als er ergens een plaag is, onderzoeken we hoe we die kunnen bestijden. We doen voornamelijk aan voorlichting, en registratie.
- In eerste instantie hadden we gezegd we gaan de GAP registratie alleen doen bij export producenten, voornamelijk om de export veilig te stellen. Na een jaar hebben we besloten om alle producenten te registreren omdat we ook aan de lokale consument veilige producten willen leveren. De GAP registratie wordt wel uitgevoerd, maar de vraag is in hoeverre het op de juiste manier wordt uitgevoerd. Kijk LVV is niet instaat om elke keer bij die mensen te gaan, maar we gaan wel zo eens in de 3 weken bij de mensen langs.

Knelpunten

- Men zegt dat het vracht tarief hoog is, maar eigenlijk zijn het de andere bijkomende kosten waardoor het zo hoog wordt. De bijkomende kosten worden vastgesteld door SLM / KLM, ministerie van financiën en de douane. LVV kan wel wat eraan doen. Maar kijk, wij zijn slechts een van de stakeholders. Als we de mensen oproepen om te praten komen ze niet opdagen. Ze klagen alleen maar, ja de exporteurs, maar ze komen niet. En in principe als je het goed bekijkt zie je dat het een aangelegenheid is voor HI en TCT (ministerie van transport, communicatie en toerisme). Maar LVV heeft wel geprobeerd om te bemiddelen, maar het lukt echt niet. Ik was ook er mee bezig, niemand kan me zeggen bij wie ik moet zijn en wie me informatie hierover kan geven.
- Er zou wel verandering kunnen komen in de kosten vanwege de concurrentie die De vliegtuigmaatschappijen zullen krijgen. Maar we zijn pas begonnen met de liberalisatie dus het zal nog maanden duren. Tot nu toe krijgen de exporteurs niets vergoed van de SLM / KLM, de kosten zijn altijd van de exporteurs. En zij schuiven deze door naar de landbouwers. Het is niet dat de landbouwers letterlijk de kosten moeten betalen, maar ze krijgen bij de volgende afname van de exporteur minder geld voor hun groente. Dus indirect betalen zij ook de kosten bij een afkeuring.

Toekomst perspectieven

- Zolang we in Nederland Surinaamse mensen hebben, blijven we exporteren. Alleen moeten we een aantal stappen ondernemen. We zijn al begonnen met een aantal stappen om de productie veilig te stellen. We moeten daarmee doorgaan. Want afzet zal geen probleem vormen voor de Surinaamse groente.
- Op basis van bepaalde kwaliteitsnormen zouden we wel uit de boot kunnen vallen. Maar zolang de EU ziet dat je bezig bent om maatregelen te nemen om bepaalde zaken aan te pakken, gaan ze je ook helpen en begeleiden. Er is een volledige samenwerking tussen LVV en ministerie van LNV (Nederland) en ook met PPO. PPO is ook bezig met een project rond het export gebeuren, wat je kunt doen om de kwaliteit van het product te behouden tot aan de consument.

Exporteurs

De volgende 6 interviews zijn van de exporteurs.

Exporteur 1

Traceerbaarheid

- Er is helemaal geen probleem dat producten van verschillende telers worden gemengd. Er is een afspraak tussen exporteurs en LVV: one package, one producer. Als er nog resterende groente over is, waarbij er geen hele doos kan worden gevuld, verkoopt men de groente op de lokale markt. Alle exporteurs hebben ook klanten op de lokale markt.
- Er wordt voldaan aan traceerbaarheid. Er is een afspraak gemaakt dat de exporteur alleen producten koopt van landbouwers die een code hebben gekregen van LVV, die code wordt ingevuld op de doos.
- In Suriname is men op de hoogte van trace-back. Het probleem is bij de inspectie op schiphol.
Zie onder knelpunten

Samenwerking

- Er is geen samenwerking op dit moment. De exporteurs zien elkaar als concurrenten. Er was een voorstel gekomen van LVV, waarbij een bedrijf uit India zou helpen een centrale koelcel te bouwen. De exporteurs hebben gezegd dat ze niet samen willen werken omdat ze geen koelcel willen delen met elkaar. Ze gaan zelf hun eigen, individuele koelcel bouwen. Ze gunnen het elkaar niet, en je kunt ze dit niet kwalijk nemen, want het komt door de importeurs. Die mensen kopen vandaag bij de een en morgen bij de ander.
- Er zijn geen vaste relaties tussen importeurs en exporteurs.
- Er is een exporteurs vereniging maar alleen op papier, als je de mensen uitnodigt komt er bijna niemand. Het stelt niets voor. Er wordt niets samen gedaan.

Afkeuring

- Ondanks dat ik mijn registratie bij houd, kan ik toch niet de landbouwer aansprakelijk stellen als een product wordt afgekeurd. Want op Schiphol gaat het mis. Die mensen gaan de groente inspecteren, waarbij ze monsters uit verschillende dozen mengen en brengen om te testen. Als er eenmaal iets verkeerd is gevonden, weten ze niet meer uit welke doos ze de groente vandaan hebben gehaald, dus niemand weet de code meer van de landbouwer, ze weten alleen van welke exporteur de groente is. Ik moet dan de boete betalen.

Overheid

- LVV geeft goede voorlichting en werkt heel hard om mensen bewust te maken van de veranderingen. Zo hebben zij de GAP registratie, waarbij de landbouwer moet registreren welke pesticiden zij gebruiken, hoe vaak ze spuiten, in welke hoeveelheid etc. Dit boekje wordt bijgehouden door de exporteur, en als iemand van LVV langskomt, moeten ze dat boekje kunnen laten zien.
- Verder hebben de exporteurs ook een registratie van elke export zending die plaatsvindt. Op dit formuliertje wordt de code, naam en adres van de landbouwer bij wie de producten zijn gekocht ingevuld, en ook de hoeveelheid groente en verpakt aantal dozen van de landbouwer. Een kopie van dit formulier wordt gestuurd naar LVV en eentje houdt de exporteur voor zijn eigen administratie.

Knelpunten

- Door dit gebeuren met de mengmonsters op Schiphol, wordt de registratie van de codes nu niet meer bijgehouden en worden de formulieren niet altijd meer ingevuld. Want wat voor zin heeft het als wij hier zoveel moeite doen en zoveel tijd erin steken om alles goed te doen, als er op Schiphol geen moeite wordt gedaan om die dingen te scheiden. Het heeft dan toch geen zin. Wij kunnen ook niets eraan doen, want het moet government- to-government. Het ministerie van LVV moet praten met ministerie LNV in Nederland.
- Er wordt niets gedaan aan de kwaliteit. Mensen zijn bang om te investeren, ze willen geen geld steken in de landbouw. Ze denken niet aan innovatie. Pas als het helemaal mis gaat gaan mensen zich druk maken, maar dan is het al te laat.

Toekomst perspectieven

- De toekomst van Surinaamse groente export ziet er slecht uit. Want er wordt een HACCP pakloods vereist voor de groente. Tot de dag van vandaag is deze er niet. Het kost niet eens veel, er moet aan wat veiligheidseisen worden voldaan. De financiering van deze pakloods ligt bij de exporteurs en niet bij LVV, omdat het belang is van de exporteurs. Exporteurs willen geen gezamenlijke pakloods, ze gunnen het elkaar niet.
- Mensen moeten zich richten op de CARICOM. Wij hebben echt goede groente, mensen zijn geïnteresseerd. Maar het is een kwestie van government to government. Ik heb het al aangegeven bij LVV, maar ze ondernemen geen stappen.
- Exporteurs willen niet investeren, ze gebruiken chemicaliën die ze al zoveel jaren gebruiken, ze willen dezelfde methode toepassen die ze gewend zijn. Zolang ze geen tegenslagen gaan krijgen zullen ze ook geen moeite doen om te werken aan hun producten.

Traceerbaarheid

- Ik heb een boekje hier van LVV waarin staat dat wij alleen van bepaalde landbouwers groente mogen kopen. Ze zijn erkend, ze zijn getraind door LVV en we mogen niet buiten dit boekje gaan. Kijk op de doos is het heel duidelijk: code/naam exporteur, code producent, naam importeur. Dus alles is helemaal georganiseerd en op een lijn.
- We weten precies waar we onze groente vandaan halen. Daarom zijn ze geregistreerd. Ik ga niet zomaar een andere naam of code van een producent op mijn groente zetten, dat is niet mogelijk. En als zou het mogelijk zijn, dan is er geen vertrouwen begrip je. En we hebben ook verantwoordelijkheden, met controle van mij en LVV proberen we de landbouwers te ondersteunen met voorlichting. We hebben zelf een heel grote controle op het veld.

Samenwerking

- We hebben een goede samenwerking met 5 exporteurs. We hebben een exporteursvereniging en we werken samen. We ontmoeten elkaar 3-4 keer per jaar. Er is helemaal geen concurrentiestrijd tussen exporteurs. Als ik wat tekort kom, vraag ik de andere exporteurs of ze wat over hebben, en ook omgekeerd.
- Ik heb een lange relatie met mijn afnemer. Hij is een goede meneer, als andere importeurs me vragen om ook groente aan hun te leveren, zeg ik dat ze mijn groente via mijn afnemer kunnen kopen. Samen met mijn afnemer ben ik bezig om een fabriek op te zetten.

Afkeuring

- Ik ben niet verantwoordelijk bij een afkeuring, dat zijn de producent en de overheid. De overheid moet hun niet toestaan die producten te gebruiken. Ik ben niet verantwoordelijk want de landbouwers krijgen trainingen hoe het moet.
- Bij een afkeuring krijg ik bericht van mijn exporteur. Mijn exporteur krijgt een brief dat een doos is afgekeurd. Gelijktijdig krijgt LVV ook bericht dat van zo iemand zoveel dozen zijn afgekeurd. En dan neemt LVV contact met ons op en de afnemer stuurt een brief gelijktijdig naar mij.
- Ik heb tot nu toe nooit een afkeuring gehad. Ik probeer altijd bij te zijn, en te zorgen dat mijn export goed weg gaat.

Overheid

- We worden begeleid door LVV: de GAP en trainingen. Alles wat we verbouwen zetten we op papier met begeleiding van LVV.
- De rol van LVV is dat ze ons als exporteurs in het buitenland moeten vertegenwoordigen. Ik krijg al 4 jaar regelmatig voorlichting van hun.
- Als het over de landbouw gaat in Suriname doet men heel weinig aan onderzoek, zoals irrigatie, infrastructuur, medicijnen, meststoffen enz. Ze praten alleen over bacoë en rijst sector. Maar beide sectoren zijn verlies gevend. Ze praten nooit over de groente sector, waarvan elke week 50 tot 60 ton groente naar Nederland gaat. Alleen wanneer er een ziekte is of er veel lawaai wordt gemaakt, dan gaan ze wel, ze zijn kampioen om te vergaderen! Het is jammer, maar het is zo. We hebben slechte ministers gehad.

Knelpunten

- De KLM/SLM maken het ons echt moeilijk. Kijk groente kan je niet bewaren. Je kunt me niet een uur voor het aanmelden bellen en zeggen dat de vlucht niet doorgaat. Voor de export van groente is een hele voorbereiding en teamwerk nodig. Maar voor SLM/KLM is het heel makkelijk, die mannen zitten rustig te wachten en als ze bericht krijgen dat het vliegtuig niet komt, gaan ze mij bellen. Maar intussen zijn de dozen al klaar gemaakt en hebben we verlies. Want dezelfde groente kunnen we de volgende dag niet wegsturen.
- En over claimen bij de KLM/SLM hoef je niet praten want ze hebben kleine letters onder de voorwaarden van hun contracten.
- Wat vracht tarief betreft zijn we de duurste. Mijn afnemer importeert wereldwijd en hij zei dat die afstand van Suriname naar Nederland de duurste is. Heel Nederland, heel Suriname weet dat wij duur zijn.
- Maar het probleem krijgt een oplossing straks, met die concurrentie van die andere vliegmaatschappijen.

Toekomst perspectieven

- Ik ben optimistisch voor de toekomst van de groente export. We hebben het grootste werk en de trainingen achter de rug. Ook dankzij Nederland, mensen van Wageningen, PPO. Want toen ik hoorde over al die regels dacht ik in het begin om gelijk te stoppen. Maar met medewerking van de overheid is het toch gelukt, en ik denk dat het zal blijven lukken.
- In de jaren 90 de vracht 3,50 US dollar per kilo naar Nederland, nu is het 1,10 US dollar. Dus ik denk dat het gaat lukken. Want in Nederland is altijd vraag naar groente uit Suriname.
- Mensen in Europa maken zelf de chemicaliën, maar als we het gebruiken wordt onze groente geweigerd, dat is toch vreemd. Maar we gebruiken zelden chemicaliën want, het is een dure grap. En we hebben ook weinig deskundigheid op dit gebied.

Traceerbaarheid

- We hebben al een systeem om de afkomst van producten te herleiden. Ik heb 3 keer een afgekeurde groente gehad. Via LVV kon ik mijn landbouwer herleiden. We hebben allemaal een lijst met de codes van de landbouwers.
- We vullen nog steeds de registratie formulieren van LVV in. Dus d.m.v. de codes voldoen we aan traceerbaarheid. In theorie zeggen ze dat producten van een heleboel kleine telers worden gemengd, maar in de praktijk is het niet zo. Ik heb ook lokaal een groothandel. Dus alles wat over blijft gaat naar de lokale markt. Ik mix dus niets. Alles wat over is blijft hier, en wat van B of C kwaliteit is blijft ook hier. Alleen A kwaliteit gaat weg. Maar je hebt wel exporteurs die dat anders doen. Want alles wat over is wil je toch kwijt raken. Maar ik doe dat niet, daarom is het altijd traceerbaar bij mij, ik kan niet twijfelen.

Samenwerking

- Vroeger was het moeilijk, maar nu lukt het wel, want we hebben meer ervaring met die landbouwers.
- Samenwerking tussen exporteurs wat betreft een gezamenlijke koelcel gaat heel moeilijk met al dat crimineel gedoe. Je kan onmogelijk met 4-5 exporteurs in 1 pakloods gaan verpakken, want het is heel riskant. Kijk je bent een concurrent van mij en je gaat me op een of andere manier kapot proberen te maken.
- We hebben wel een exporteursvereniging. In totaal hadden we 5 jaar geleden tussen de 25 - 30 exporteurs. Vandaag de dag zijn er maar 8 overgebleven. De andere hebben het niet kunnen volhouden, ze waren genoodzaakt te stoppen. Iedereen wil zoveel mogelijk exporteren, en wie met een betere prijs komt exporteert meer. We zijn vrienden onder elkaar, maar we zijn ook concurrenten.

Afkeuring

- Ze nemen per doos een product en keuren die op Schiphol. Maar wat er achter de deuren gebeurt dat weten wij niet. Ik neem aan dat wanneer de doos gelabeld is en de codes erop zitten, ze dat onmogelijk gaan mengen. Maar ik ben er niet bij dus ik weet niet of ze mengen.
- Wanneer ik een notificatie krijg via LVV, weet ik precies van welke landbouwer die afgekeurde groente afkomstig was. De code staat erbij. Ik weet altijd te herleiden tot de landbouwer.
- Ik moet de boete betalen, het is mijn verantwoordelijkheid. De importeurs hebben geen enkel risico, de exporteurs nemen alle risico's. Het enige wat ik kan doen is de landbouwer zeggen van meneer kijk het was uw aubergine die was afgekeurd. Als ik hem zo vragen om te vergoeden, zou die meneer me weg jagen en vragen van wat doe je nog hier!? Maar ze kunnen het ook niet betalen, weet je de landbouwers hebben het heel erg moeilijk.

Overheid

- De samenwerking is heel goed, althans dat is verplicht nu, want als er geen goede samenwerking is, komt de groente niet goed aan. De rol van LVV is alleen voorlichting geven, en niets meer. We moeten ons houden aan de regels van de WTO. Wat betreft LVV, we hebben heel weinig medewerking van de LVV. Ondanks de concurrentie positie houdt de regering geen rekening met de exporteurs of de landbouwers. Het enige wat we met de LVV hebben is dat we verplicht zijn bepaalde informatie te krijgen via LVV, dus zodoende hebben we een band met de LVV. Ze doen ook geen onderzoek voor de groente. Heel weinig geven ze om de groenteteelt.
- Ik geef regels dooraan mijn landbouwers, en LVV geeft ook veel voorlichting. Maar wij leggen extra nadruk erop, maar LVV doet echt zijn best, en zo gaat het een beetje. Als er een vergadering alleen via LVV geregeld wordt hebben de landbouwers weinig belangstelling. Maar als wij (exporteurs) ze zeggen van er is een voorlichting van LVV en jullie moeten echt gaan, dan gaan ze wel.

Knelpunten

- De vliegmaatschappijen maken de vrachttarieven te hoog. We hebben vaker onderhandeld met ze zelfs vaker dan LVV heeft gedaan. Het wordt steeds moeilijker voor de groente export. Onze grootste concurrent is Santo Domingo. Suriname zit op dezelfde afstand van Amsterdam als Santo Domingo, maar onze vracht kosten zijn een hele US dollar duurder, het is een groot probleem voor ons. De concurrentie is moordend op dit ogenblik. We zijn machteloos, we kunnen niets doen.
- We proberen met LVV te praten maar ze geven geen gehoor, ze zijn bekend met het probleem. Elke keer drukken we ze op het hart van hoe verder, hoe verder, maar ze kunnen zelf ook niets doen.
- we moeten een HACCP pakloods vanaf 2006. Maar LVV heeft ons nog verlenging gegeven, het is mij nog niet bekend tot wanneer. We moeten alles zelfdoen, geen enkel ministerie doet wat voor de groente sector. Het is duur om een HACCP pakloods te bouwen, dus op de dag dat ze gaan komen met dat systeem gaan veel van de exporteurs uitvallen, want ze kunnen het niet betalen.

Toekomst perspectieven

- Als alles zo door gaat, als de landbouwers zich houden aan de regels, dan gaat het goed. Dan weet ik zeker dat we onze export behouden. Maar als je kijkt naar de problemen die we straks gaan krijgen, de concurrentie, vracht tarieven, als daar niets aan gedaan wordt, dan zie ik een heel moeilijke toekomst voor de groente.
- Maar wij als exporteurs doen, los van de LVV, heel hard ons best in samenwerking met de landbouwers, dat is heel belangrijk, voor een betere toekomst. Want weet je wat het zou betekenen als straks de groente export niet meer bestaat. Als ik het goed heb, zullen 4000 gezinnen brodeloos worden. Want nu al is er een overschot in Suriname aan groente, waardoor het nu al erg goedkoop is. Als we stoppen met de export, gaat het heel moeilijk worden in het land.

Traceerbaarheid

- We hebben wel zo een systeem, LVV heeft een systeem, waarbij we een stempel gebruiken: Producent - exporteur code.
- Ik blijf die formulieren van LVV wel invoeren. Maar de laatste tijd komt LVV niet meer zoveel langs. Daar gaat het niet om, want ik doe het omdat ik het voor mijn eigen administratie wil. Ik zet mijn tijd erin, terwijl andere dat niet doen. LVV moet dit wel aanpakken.

Samenwerking

- Er is helemaal geen samenwerking met de importeurs. Zij geven ons helemaal geen informatie. Ze moeten alleen hun groenten zien, dat is alles. We hebben geen contracten met hun. Hij kan morgen stoppen als hij wil. Kijk, het is zo, hij is een importeur, als hij ergens de groente goedkoper kan kopen, gaat hij dat doen. Daarom moeten wij eigenlijk hier als exporteurs een eenheid hebben en niet elkaar concurreren.
- We hadden wel vergaderingen, maar slechts 4/5 exporteurs zijn er altijd en de rest heeft geen interesse.

Afkeuring

- De importeur zegt me wat de code is van de doos die was afgekeurd in Nederland. Ik vertel dat die producent hier, maar het heeft geen zin. Want die man heeft zijn geld toch al gehad, en gaat mij het geld van de boete echt niet betalen. Ik vind dat LVV er werk van had moeten maken eigenlijk.
- Als groente wordt afgekeurd, is het achterhaalbaar, het is helemaal geen probleem. Ik heb 5/6 vaste klanten. Bij de een koop ik bijvoorbeeld alleen aubergine, bij de ander alleen sopropo. Ik heb mijn vaste klanten, ik koop echt niet zomaar bij mensen, want hoe meer leveranciers je hebt, hoe meer werk je hebt om die dozen/ formulieren in te vullen. En doordat ik zelf ook plant heb ik ook meer zekerheid.

Overheid

- LVV geeft ons informatie over regelgeving, wat er verandert en wat er moet gebeuren.
- Mijn streven is om het HACCP certificaat te halen. LVV begeleidt ons daarbij. Je moet een gesloten pakloos hebben, een wasbak, het moet verhard zijn, en het moet een andere in- en uitgang hebben. De koelcel is nog niet verplicht om er te zijn. Ik denk dat wij voor eind van dit jaar een pakloos moeten hebben.

Knelpunten

- De doos die we hier gebruiken voor de groente export, wordt geïmporteerd. Dan moeten we ook de prijs van die doos doorrekenen in onze kostprijs. Dat allemaal maakt dat onze groente duurder wordt.
- Het probleem is dat het vrachttarief te hoog is. Het kwam waarschijnlijk door het monopolie dat de SLM/KLM hadden, want sinds het voorbij is, is het tarief met 25 % gedaald. En dan nog is het tarief duurder dan andere landen, waardoor we marktaandeel verliezen. En dat vrachttarief samen met die bijkomende kosten heeft ons gekilled. Als je hoort hoe goedkoop die groente van Santo Domingo in Nederland wordt verkocht, dat komt door de lage tarieven die men daar heeft. Maar een ding is zeker, onze smaak is echt goed. Want kijk onze afzetters daar hebben nu ook groente van Afrika, maar onze smaak is anders en vandaar dat onze groente nog verkocht wordt in Nederland.

Toekomst perspectieven

- Ik zie de toekomst niet rooskleurig, met dat ding van de WTO. Maar ik denk dat als we eraan werken, het wel zal lukken. Want de vraag is er zeker wel. De Surinamers daar in Nederland zullen onze groente altijd willen.
- De vraag in Nederland is afgenomen, omdat het vracht tarief zo hoog is. De groente gaat heel goed van hier uit, maar de vracht killed ons. Maar ik hoop dat het wel goed gaat hoor, want bijna de helft van de mensen zit in de landbouw hier. Dus zorg ervoor dat het niet te strak voor ons wordt, de regels. En dat LVV met ons meewerkt, en SLM ook zodat we door kunnen blijven exporteren. Want die Afrikaanse landen zijn echt concurrerend bezig.
- Nou de vraag vanuit de CARICOM is weinig, het zijn kleine eilandjes, en er zijn ook weinig vluchten. Nee, de CARICOM zie ik niet echt als een markt voor mij.

Traceerbaarheid

- We hebben een stempel met code van de exporteur en landbouwer. Dat is al genoeg. We proberen zoveel als mogelijk een doos te vullen met producten van een landbouwer. Maar dat lukt niet altijd dus moeten we het bijvullen met groente van een andere landbouwer. Ja, natuurlijk kan ik het wel bijhouden, want wij weten dat de onderste laag in de doos van boer A is en de bovenste laag van boer B. Dus we weten hoe we die dozen indelen en inpakken.
- Ik hou mijn eigen administratie bij.

Samenwerking

- Ik heb mijn vaste boeren waar ik mijn groente neem, maar soms neem ik ook bij andere boeren als ik niet genoeg groente heb. In Suriname heb je geen vaste prijzen en constante aankopen. In de landbouw heb je geen zekerheid, het is afhankelijk van vele factoren. Als er iets mis gaat met de aanplant van een boer, kan hij niets aan mij leveren, en ik kan onmogelijk zeggen aan mijn afnemer in Holland dat hij 6 maanden moet wachten voordat ik de groente naar hem kan sturen.
- Ik heb een vaste relatie met mijn afnemer, we hebben een gentlemen-agreement.
- Er is wel een exporteurs vereniging, maar iedereen doet toch wat hij wil. Als we afspreken van we gaan die groente voor 2 dollar verkopen, dan hoor je later van je afnemer dat hij die groente ergens anders voor zoveel goedkoper kan kopen. Dus samenwerking gaat nooit gebeuren.

Afkeuring

- We hebben tot nu toe niet met afkeuringen te maken gekregen.
- Als exporteur zijn we voor alles verantwoordelijk. Als de groente bederft bij aankomst, krijg ik niets betaald door de importeur. De Plantenziektenkundige Dienst en Voedsel en Waren Autoriteit doen een keuring op Schiphol, als de groente is afgekeurd, stuurt de afnemer de rekening voor mij!
- Als de buurman van een landbouwer spuit met medicijnen, en het regent, dan komen die medicijnen ook in zijn groente. Dus het kan zijn dat hij niet heeft gespoten, maar zijn groente toch die chemicaliën erop hebben.
- Ik weet niet wat ze daar in Nederland willen hoor. Als er een wurm op die groente is, willen ze die groente gelijk vernietigen. Maar de aanwezigheid van een wurm betekent juist dat de groente gezond is en er geen pesticiden zijn gebruikt!

Overheid

- Ik krijg sneller informatie van mijn afnemers wat er moet gebeuren dan van LVV. Ze hebben hun drive niet, er zijn mensen die niet berekend zijn voor hun taak. Ze beseffen niet hoe belangrijk de groente export is voor Suriname. Er zijn ongeveer 6000 gezinnen afhankelijk van de groente sector. Als de export groente terecht komt op de lokale markt gaan de prijzen omlaag, en de landbouwers kapot. We vragen LVV om alles te doen om de huidige exportmarkt te behouden, niet eens om uit te bouwen. Ik ben al langer dan 15 jaar in de sector, maar niets is veranderd. We hebben dezelfde verpakking, methoden... alles.
- We moeten alles voor ze doen. LVV vraagt ons welke landbouwers wij kennen, en die landbouwers krijgen een code. Dus afhankelijk van de exporteurs word een code afgegeven. Dat moet niet zo, want een ieder kan groente planten, je hebt geen scholing of opleiding daarvoor nodig. Vandaag plant je geen groente, maar morgen heb je wel groente, maar dan heb je geen code.
- Wanneer boeren een probleem hebben met bepaalde ziekten of plagen, komen ze bij mij, niet bij LVV.

Knelpunten

- Het vrachttarief is redelijk, 75 cent per kilo. En dan zijn er nog de afhandelingskosten (belasting, taskforce/politie, security etc) die zijn 85 cent per kilo. We hebben in december met de minister van LVV gesproken, van kijk, kunt u niet met uw mede ministers praten over de afhandelingskosten. Hij heeft gezegd dat hij alle stakeholders om de tafel gaar roepen. We zijn 6 maanden verder en ik heb nog niets gehoord.
- Nee, ik heb geen koeling. Als je koelt moet de groente constant gekoeld blijven, anders gaat de kwaliteit achteruit. Ik prefereer een constante temperatuur. In het vliegtuig hoort het wel gekoeld te zijn .

Toekomst perspectieven

- Ik weer niet of we volgend jaar halen. Ik ben er al jaren, en het gaat alleen maar bergafwaarts met de groene export. Onze groente is voor de Surinaamse mensen in Nederland. Maar er is veel concurrentie, Santo Domingo heeft dezelfde afstand naar Nederland als Suriname, maar hun groente is 50 % goedkoper dan van ons. En ze telen dezelfde groente het hele jaar door in de kassen in Nederland, dus we exporteren minder.
- Het is wel zo dat onze groente een lekkere smaak heeft, maar het uitgave patroon van de Surinamers in Nederland is ook veranderd. Men gaat nu niet zomaar duurdere groente kopen, want ze willen ook op reis enz. Dus iedereen let op zijn uitgave.
- Er is geen markt voor Surinaamse groente in de CARICOM. Welke toerist gaat speciaal Surinaamse groente daar gaan kopen. En die mensen daar zijn niet gewend aan onze groente.

Traceerbaarheid

- Producent en exporteur code systeem. Het trace-back systeem van LVV werkt heel goed. Ja, als er een afkeuring plaats vind kan ik de producent van de groente achterhalen, dat is ook de bedoeling van het systeem.
- We sturen geen halve dozen weg, want anders zakt de doos in als je ze op elkaar stapelt. We vullen het ook niet bij met groente van andere landbouwers, want anders wordt het gemengd en dat mag niet.

Samenwerking

- We vertellen de landbouwers samen met LVV dat ze bepaalde pesticiden niet mogen gebruiken. Van elke zending moeten we een registratie maken en naar LVV sturen.
- Ik heb nu een vaste relatie, vroeger stuurde ik mijn groente naar meerdere importeurs in Nederland, maar ik kreeg mijn geld niet. Wat moet ik dan doen? Dus exporteer ik zelf ook niet meer zoveel.
- Er is wel een exporteurvereniging, maar we hebben nog niets geregeld.

Afkeuring

- Wij zijn aansprakelijk als de groente in Nederland wordt afgekeurd. We hebben altijd geld van 2 of 3 zendingen daar bij de importeur. Bij een afkeuring wordt de boete gewoon afgetrokken van onze factuur. Dan hebben we een hele dag voor niets gewerkt! Zolang de importeur de groente niet heeft ontvangen, zijn ze er niet verantwoordelijk voor. Ze zijn voor niets aansprakelijk. Maar gelukkig hebben we nog niet met een afkeuring te maken gekregen.
- LVV vind dat in geval van een afkeuring, de exporteur naar de boer moet en die de boete moet laten betalen. Maar dat kan ik niet doen, want ik ben als exporteur afhankelijk van de landbouwers. Als ik een keer bij hun ga voor de boete, dan gaan ze me de volgende keer geen groente meer geven. Want zij gaan dan zelf ook achteruit, waardoor ze zelf niet meer zoveel gaan kunnen planten.

Overheid

- LVV doet voorlopig niets voor ons. Ze geven wel voorlichting, ze hebben altijd vergaderingen. Ja, de mensen participeren wel.
- Ja, we vullen nog steeds de registratie formulieren in, het is verplicht van LVV. Ze komen ook kijken. Vroeger kwamen ze elke dag kijken, maar nu hebben ze ons uitgelegd, en moeten wij het doen. Dan komen ze soms plotseling langs om te kijken of we het nog doen, steekproeven nemen.

Knelpunten

- We hebben een hoog vracht tarief, vergeleken met bijvoorbeeld Santo Domingo. Maar de smaak van onze groente is heel goed, dus we blijven exporteren.
- Landbouwers weten dat we voor de export groente nodig hebben, en ze vragen ons dus duurder voor die groente. Maar als de vlucht te laat is of als een vlucht niet doorgaat, worden we gebeld om onze groente weer te halen. Ja, dan lijden we grote verliezen, echt waar. En nu kan je ook niet meer claimen.

Toekomst perspectieven

- Het gaat nu een beetje slecht, door al die veranderingen. Er is nu veel werk om die groente klaar te maken voor de export. Nu lukt het niet door al die veranderingen van LVV. Het is gewoon te veel werk, waardoor we minder kunnen exporteren. De groente moet schoongemaakt worden (bijv: de kroon van de aubergine moet verwijderd worden), alles moet gewassen worden enz. Dus het wordt moeilijk.
- Onze afnemers (importeurs) gaan denk ik meer groente afnemen van Santo Domingo, en ook de groente die in kassen worden geplant in Nederland zelf neemt toe.

Landbouwers en ressortvoorlichter LVV

Onderstaande is slechts een indruk van de landbouwers. Het onderzoek liet het niet toe deze schakel uitgebreid te interviewen. Het was voornamelijk de LVV voorlichter die antwoord gaf op de interviewvragen. Het zou wel interessant zijn om te weten hoe landbouwers dit ervaren, omdat zij een cruciale schakel zijn in de Surinaamse groente (export) keten.

Traceerbaarheid

- We hebben al een trace-back systeem, de groente gaat in een karton, de code van de landbouwer komt erop en als het in Nederland aankomt, kan met precies weten van welke landbouwer de groente afkomstig was.
- De landbouwers zijn al bewust dat ze bepaalde chemicaliën niet mogen gebruiken.
- De exporteurs moeten verplicht groente afnemen van geregistreerde boeren.

Samenwerking

- De landbouwers hebben vaste exporteurs die bij hen de groente afnemen.
- De exporteurs bemoeien zich niet met het pesticiden gebruik van de landbouwers. Het is taak van LVV om de landbouwers voorlichting te geven wat wel en wat niet gebruikt mag worden.

Afkeuring

- Bij een afkeuring betaalt de exporteur de boete. Men is nu bezig met een wet, zodat de landbouwer ook aansprakelijk kan worden gesteld.

Overheid

- Om de ene week brengt iemand van LVV een bezoek aan de landbouwers. Ze komen kijken wat voor medicijnen de landbouwers gebruiken. Alles gebeurt op basis van vertrouwen. De persoon van LVV vraagt aan de landbouwer welke middelen hij heeft gebruikt voor zijn groente. De LVV persoon kan niet nagaan of controleren of de middelen inderdaad wel/ niet zijn gebruikt. Het is zo dat er op Schiphol altijd gekeurd wordt, waardoor het toch duidelijk wordt als een landbouwer wel/ niet verboden middelen had gebruikt. Er is helaas nog geen wet die LVV de bevoegdheid geeft om sancties te ondernemen, als blijkt dat een landbouwer een verboden middel heeft gebruikt.

Knelpunten

- Iedereen doet wat men wilt, er is totaal geen regelgeving die mensen ondersteunt, of waarop mensen kunnen bouwen.
- Kijk zoals je ziet staat de hele aanplant onder water (het regent al een paar dagen hard in Suriname). De landbouwers krijgen helemaal geen subsidie of enige vorm van ondersteuning van de overheid.

Toekomst perspectieven

- De toekomst van de groente export ziet niet zo goed eruit. Het grootste probleem is dat de landbouwers de groente leveren aan de exporteurs, maar de dat exporteurs hun niet (op tijd) betalen. De exporteur neemt de groente, en de volgende keer als hij weer komt, betaalt hij voor de afgelopen keer. Maar soms komen ze maanden niet waardoor ze altijd een achterstand hebben bij de landbouwers. Als gevolg hiervan trekken vele landbouwers zich terug, ze verkopen desnoods hun groente op de lokale markt, waarbij ze zeker weten wanneer ze hun geld kunnen krijgen.

Consultant

Er is 1 consultant geïnterviewd.

Traceerbaarheid

- Ons trace-back systeem is een proces in ontwikkeling en dat was het maximaal haalbare. Maar we moeten naar een modern veel beter systeem. Je weet wel hoe het systeem hier werkt, met producent en product code.
- Het probleem, met dit systeem is, dat het werkt zolang de producten in Suriname zijn. Laten we zeggen dat een exporteur A, 5 leveranciers van sopropo heeft. Bij aankomst op Schiphol doet men een keuring per item. Dat wil zeggen men neemt sopropo uit een doos en keurt deze. Als blijkt dat de sopropo afgekeurd moet worden, keurt men alle dozen sopropo van exporteur A af. Dat is hoe zij te werk gaan, men werkt per item en niet per doos of per producent code ofzo. Het gevolg is dat de mogelijk "goede" sopropo van andere leveranciers ook wordt afgekeurd.

Oplossingen

- We zouden het probleem met ons trace-back systeem kunnen oplossen door:
 - iemand te sturen om te kijken hoe het er op schiphol aan toe gaat, en die mensen van de Voedsel en Waren Autoriteit moeten uitgelegd worden hoe het trace-back systeem van ons werkt. Op deze manier zo men kunnen kijken naar de mogelijkheden waarop men te werk zou kunnen gaan, zodat men kan aansluiten op ons systeem.
- We moeten de groente hier in Suriname testen op residuen, waarbij men rekening houdt met het feit dat er meerdere leveranciers per item kunnen zijn. Op deze manier wordt de groente die niet goed is hier afgekeurd, en zal het geen probleem zijn op Schiphol. We krijgen waarschijnlijk dit jaar nog het apparaat om residuen te testen.
- Men moet de boeren bewust maken hoe belangrijk het is dat men veilige groente produceert. Want 80% van onze groente wordt geproduceerd voor de lokale markt. Onze mensen moeten ook gegarandeerd zijn van veilige groente.

Samenwerking

- Op dit moment is er niet echt een samenwerking tussen de verschillende mensen, maar het bewustzijn is er wel. Er is een exporteurvereniging, maar het is geen dynamische organisatie. In de pluimvee sector hebben ze het goed aangepakt. Daar hebben ze iemand gehuurd, voor een bepaald aantal uren om taken van de vereniging te verrichten. De mensen betalen ook voor de vereniging, bij elke verkoop van bijvoorbeeld een kip wordt een bepaald percentage weggelegd voor de vereniging. Dat is niet zo voor de groente exporteurs vereniging, men moet ook de discipline hebben om een bijdrage te leveren.
- Importeurs hebben meestal hun vaste leveranciers. In het geval dat er niet genoeg kan worden gekocht bij hun vaste leveranciers, koopt men ook bij andere landbouwers. Er zijn ook vaste relaties met de afnemers (importeurs in Holland). Het kan wel voorkomen dat de importeur bij iemand anders soms groente koopt, of dat die de exporteurs tegen elkaar uitspeelt.

Overheid

- De overheid heeft geen kwantitatieve doelstelling. Hierdoor kan men aan het eind van het jaar niet nagaan wat voor resultaten er geboekt zijn, men moet daaraan werken en ook aan het bewust maken van de mensen van het ministerie hoe belangrijk dat is. Dat is best moeilijk en neemt tijd. Nu is het zo dat er veel jonge hoog opgeleide mensen zijn bij LVV, maar er is geen begeleiding voor hen. Ze moeten ervaringen op doen om hun functie te vervullen.

Knelpunten

- Er is een koeling op de luchthaven, maar deze wordt niet gebruikt om Verschillende redenen: De prijs van de groente stijgt omdat de exporteur moet betalen voor de koeling als hij er gebruik van wil maken. En de afstand van de koeling naar de luchthaven is te ver, waardoor het geen zin heeft om de koeling te gebruiken.
- Het probleem met de luchtvracht is dat sommige dagen niet gunstig zijn voor de export van groente, waarbij er actietarieven gelden op die dagen. Het gevolg daarvan is, dat men 2 verschillende prijzen krijgt voor Surinaamse groente in de winkel in Nederland. Dat is niet gezond voor onze groente sector. We exporteren ook familie pakketten en non-perishables. Deze goederen kunnen op de "slechte" dagen en de groente alleen op de gunstige dagen worden gevlogen. Hierdoor kan het probleem van de verschillende prijzen worden verholpen. Maar er wordt tot nu toe niets daaraan gedaan.

Toekomst perspectieven

- Voor de toko's in Nederland is groente geen winst item. Men draait op verlies, of break even, en zelden heeft men winst met de groente. De supermarkten nemen de groente verkoop over, waardoor de toko's meer gedroogde producten zullen gaan verkopen. Er is geen groei markt voor onze groente, tenzij wij gaan moderniseren.
- De CARICOM is een mogelijke markt, maar er zijn een paar factoren die de export naar deze landen kunnen belemmeren:
 - Er zijn logistieke problemen: er zijn slechts enkele vluchten van uit Suriname naar Trinidad. De groente zou dan vandaar uit overgevlogen moeten worden naar de andere landen, wat zal resulteren in hogere prijzen voor de groente.
 - De mensen in deze landen, waar toerisme een belangrijke sector is, willen zekerheid. Een hotel keten laat liever hun groente uit Engeland halen, waar men meer betaalt voor de groente, maar de zekerheid heeft dat de groente op de gevraagde dag aankomt. Dat kan een probleem zijn voor Suriname.
 - Niet alle soorten groente uit Suriname wil men hebben in de CARICOM. Men wil voornamelijk groente voor salades, omdat er veel toeristen zijn in die landen.

Surinaamse Luchtvaart Maatschappij

Bij de SLM is er met 1 persoon gesproken.

Samenwerking

- We hebben in een samenwerking gezeten met de KLM tot en met 26 maart 2006. Na maart is dat dus opgehouden en heeft de SLM 3 vrachtdagen en de KLM heeft er ook 3. Een ieder doet het op zijn eigen manier om de vrachtklanten (exporteurs) te binden en te krijgen op zijn vrachtdagen. Je kon zou kunnen praten over een concurrentie strijd. En ik denk dat het straks nog erger wordt door de "open skyes".
- Het vliegtuig van de SLM is op de eerste plaats een passagiers kist, en er blijft nog ruimte voor cargo over. Er is 12 tot 13 ton beschikbaar voor cargo. Het wordt niet allemaal benut en dat is de strijd dat je nu hebt, want wij willen onze ruimte vullen en de KLM wil dat ook. Dus wordt er aan die exporteurs getrokken.
- Het is zaak dat de groente die wordt geleverd in Nederland op gunstige dagen aankomt, want ze zijn bederfelijk.

Vrachtkosten

- De 75 US cent is het vracht tarief, dus van de vliegtuigmaatschappij naar de vrachtklanten toe voor groente (vorig jaar was hij nog 1 US dollar). Maar op zanderij, bij de vracht afhandeling krijg je nog security charge, douane kosten en andere bijkomende kosten. Dus eindstand kom je in totaal op 1, 75 dollar per kilo. SLM gaat niet over de bijkomende kosten, een gedeelte is van de overheid en van de luchthaven.
- De 75 cent is niet killing het is een goed tarief, dat geven de exporteurs zelf ook aan hoor. Ze hebben het over de bijkomende kosten, dat vinden ze nogal moordend. Bij de omzetbelasting en die security charge vragen ze zich af waarom het per kilogram gaat.
- Het is mogelijk dat de importeurs rechtstreeks de vrachtkosten aan de SLM betalen, maar wij willen dan een deposito. We moeten wel een dekking hebben, bijv. een deposito voor 2 zendingen, zodat we niet voor verassingen komen te staan. Voor perishables moet men altijd overal ter wereld vooruit betalen, zo ook in Suriname.

Koeling

- Er is sinds een paar jaren een koelruimte op Zanderij. Als het nodig is wordt er gebruik gemaakt ervan. Want normaal wordt de koeling niet gebruikt, pas als er een probleem is en er vertraging of een vlucht geannuleerd is, wordt er gebruik gemaakt van de koeling. Als we het vaak zouden gebruiken zou dat betekenen dat we geen on-time performance zouden hebben, dat we teveel problemen zouden hebben en dat zou niet goed zijn.
- Er moet nog duidelijkheid komen over de kosten, vooral wanneer de groente met een SLM machine zou vertrekken. Wij zouden voor de kosten kunnen opdraaien, maar dan moeten wij toestemming geven om het in de koelcel te zetten.

Claimen en Aansprakelijkheid

- Zolang de groente niet geaccepteerd is, is de SLM niet verantwoordelijk ervoor. Kijk het lastige is, groente is perishable, het is aan bederf onderhevig. Als grove nalatigheid van de airline heeft gemaakt dat de groente niet weg kon gaan, ga je wel compenseren, dan kan hij een claim indienen. We hebben een speciale afdeling daarvoor. Maar, wat ga je doen als er een storm is, en SLM niet vliegen, je kan dan niet op basis daarvan komen claimen bij de SLM. Sommige dingen zijn de act of God, daar kunnen wij niets aan doen.
- Claimen is een heel moeilijk ding, het moet echt onderzocht worden voordat men in aanmerking kan komen. Want in de meeste gevallen is de carrier niet verantwoordelijk. Er is dus op de achterkant van een airway bill de conditions of contract, waarbij de vliegtuig maatschappij zich kan vrijwaarden voor bepaalde dingen, en waarvoor hij dus daadwerkelijk aansprakelijk voor is.

Toekomst perspectieven

- Op dit moment zie ik dat het aantal groente exporteurs afneemt, hoewel de exporteurs die zijn overgebleven nu grotere hoeveelheden groente exporteren. De meeste exporteurs zijn over de kop gegaan. Want ze werken op basis van vertrouwen, geen contracten en soms worden ze genept.
- Het vliegtuig van de SLM is op de eerste plaats een passagiersvliegtuig. Andere landen hebben speciale vliegtuigen voor vracht. Die hebben natuurlijk ook andere tarieven.
- De CARICOM is een moeilijk geval. De exporteurs vragen ons van vliegen jullie naar daar naar toe, en wij vragen hun van hebben jullie wel groente/vracht om te vervoeren naar die landen. Want er zijn allerlei kosten aan verbonden, dat je je moet afvragen of het wel rendabel is om te vliegen als er niet genoeg vracht is. Iemand moet marktonderzoek verrichten in dat gebied, wat de potentiële kansen zijn waarop Suriname kan inspelen. Wij vliegen nu 3 keer per week naar Curaçao, Haïti en Port of Spain.

Inter-American Institute for Cooperation on Agriculture

Er is 1 persoon van de ICCA geïnterviewd.

Traceerbaarheid

- Onze groente export hing aan een zijden draad omdat men een paar keer verboden middelen gevonden heeft op onze groente. Toen heeft het ministerie ingegrepen. Wij dachten van er moet nu een traceability systeem in place komen zodat we precies alles kunnen weten wat de boeren gebruiken en wat ze doen.
- Het trace-back systeem van Suriname is nog niet af, we kunnen niet zeggen van we hebben een trace-back systeem in place en het werkt. Nee, het is geïnitieerd en ik geloof dat jij ernaar moet kijken, hoe ver we ermee zijn, hoe het werkt, aan een evaluatie onderwerpen en kijken wat er nog in place moet komen.
- In het begin heb me ermee bezig gehouden, maar ik heb me er lang niet meer in verdiept. Dus hoe het nu werkt weet ik niet zo precies. Dat zou je bij LVV moeten nagaan.

Samenwerking

- De importeurs en exporteurs hebben vaste relaties, want meestal stuurt de exporteur hier zijn groente voor een of ander familie lid in Nederland (importeur).
- Ze werken niet op basis van contracten, omdat de groente oogst niet constant is. Je heb soms last van ziektes, het weer of een ander probleem, waardoor je niet altijd de zelfde hoeveelheid kan sturen. Dus eigenlijk zijn onze exporteurs nog te kwetsbaar om op basis van contracten te werken.
- Er is een exporteurs vereniging, maar er is nog geen echte samenwerking tussen de exporteurs.

Afkeuring

- Als de groente wordt afgekeurd op Schiphol wordt de groente vernietigd, er wordt een kennisgeving gestuurd wat er gevonden is, en de exporteur wordt niet uitbetaald. Deze lijdt dan verlies. De teler wordt betaald zodra hij levert aan de exporteur en daarbij houdt zijn aansprakelijkheid op.
- Maar door het trace-back systeem, als het goed werkt, zal de exporteur ook beschermd worden, omdat hij dan kan nagaan waar het mis is gegaan met de groente en wie de verboden middelen heeft gebruikt.

Knelpunten

- Er zijn enkele hiaten tijdens de koeling. Ondanks de koelfaciliteiten, wordt de groente niet constant gekoeld, waardoor dit effect heeft op de kwaliteit van de groente.
- Sommige boeren gebruiken middelen die verboden zijn. En dan letten ze niet eens op de vervaldatum van die middelen. Het gaat echt niet goed wat dat betreft in Suriname.

Toekomst perspectieven

- Ik denk dat de Surinaamse fruit en groente exporten alleen maar kunnen toenemen. Er is muziek in de sector, maar we moeten een paar maatregelen nemen, zoals de verpakking. Dan denk ik dat de toekomst van de groente export er goed uitziet. Ik zal je zeggen dat Trinidad al onze groente wil, terwijl naar Nederland slechts een aantal groente soorten gaan om dat men daar al in kassen teelt. De CARICOM is wel een markt voor ons, maar wat we eerst moeten doen alvorens we naar daar kunnen exporteren is veilig produceren en een trace-back systeem op orde hebben.
- Er is wel transport voor de groente en fruit naar de CARICOM landen, maar de vracht tarieven vallen wat tegen. De reden waarom het tarief van de KLM/SLM zo hoog is, is omdat het een passagiers vliegtuig is en geen vracht vliegtuig. We hebben niet genoeg export massa om een vracht vliegtuig te vullen. We zullen op een andere manier onze producten moeten vervoeren naar de CARICOM landen.

Ministerie van Handel en Industrie

Bij het ministerie van HI zijn 2 personen geïnterviewd. De onderwerpen van deze 2 interviews waren verschillend. Bij het eerste interview ging het voornamelijk over de rol van HI voor de agrarische sector in Suriname, in het bijzonder voor de groente export. Bij het tweede interview ging het voornamelijk over de Bureau of Standards (BOS).

Ministerie van Handel en Industrie: 1

Export van groente

- Vroeger waren alle producten voor de export vergunning plichtig en moest men naar meerdere instanties voor het papierwerk gaan. Dat werkte zenuwslopend en kostenverhogend. Dat laatste is heel belangrijk want als je producten duurder zijn dan de concurrent heb je een probleem. We hebben dat makkelijker willen maken, door ervoor te zorgen dat men slechts naar 1 plek moet gaan om alles te regelen als men wil exporteren.
- Groente staat op de lijst van certificaat plichtige goederen. Dat wil zeggen dat de groente exporteur niet bij HI hoeft te komen maar bij LVV voor een keuringscertificaat. Voor het exporteren van groente is er geen vergunning nodig, alleen een keuringscertificaat. En dit keuringscertificaat word afgegeven door het ministerie van LVV. Pas als het correct is gevonden, mag het worden uitgevoerd.

Luchtvracht tarieven

- Wanneer men wel terecht komt bij HI, is als er problemen zijn met de luchtvracht tarieven. En dat is niet probleem van vandaag, maar is al jaren zo. Want in feite zijn de kosten van de SLM duurder dan andere landen (ondanks dat men het nu wat heeft verlaagd) wat helemaal niet goed is voor onze groente export. Met de maatschappijen zijn we dan om de tafel gaan zitten, maar het lijkt een monopolie. Nou, als ze zeggen dat ze concurrenten zijn, ik hoop dus dat de concurrentie ook te merken zal zijn in de vracht tarieven.
- Wij zijn niet bevoegd om een oordeel te vellen over de transport prijzen. Maar we hebben de mensen gevraagd dat ze naar ons komen met hun verklaringen, en dan kunnen wij praten met de actoren die daartoe bereid zijn. Ik wist het zelf ook niet, ik heb later vernomen dat de afhandeling ook duur is.

Toekomst perspectieven

- Ik ben van huis uit een optimist, ik hoop dat ik het optimisme ook kan merken in een vooruitgang in de export volumes. Ik hoop dat de mensen, ondanks de obstakels die men krijgt, deze overkomen en toch door gaan met de groente export zodat we toch wel enige betekenis zullen hebben als exportland van groente. Want laten we eerlijk zijn, onze groente is kwalitatief hoog. Groente moet je bemesten, je hebt allerlei chemicaliën nodig, wij gebruiken die dingen nauwelijks. Daarom dat onze groente ook in trek is.
- Wij van HI gaan in elk geval als we zijn betrokken bij het handelsbeleid, het export beleid, niemand in de weg liggen.

Bureau Of Standards 1

- We hebben nog geen Bureau of Standards (BOS) in Suriname. Wat er wel is, is het stichting bestuur dat een paar jaar geleden benoemd is door de minister van Handel en Industrie (HI) met uiteindelijk doel om alle voorbereidingen te treffen om te komen tot de BOS.
- Sinds kort hebben we de goedkeuring en financiën gekregen van de IDB (International Development Bank) voor het project om de Bureau of Standards in Suriname op te zetten.
- Uit onderzoek blijkt dat men eigenlijk geen politieke beïnvloeding wil in de BOS. We moeten met elkaar bijdragen aan zo een belangrijk bureau, en als we dat doen, gaan we de BOS ook koesteren en ons best doen het goed te laten functioneren. Ik hamer erop dat we gekwalificeerde en deskundige personen vinden voor het BOS.

Bureau Of Standards 2

- Het bureau is in algemene zin bedoeld om zaken te signaleren die een bedreiging vormen voor gezondheidszorg, milieu en veiligheid. Maar in specifieke zin is het bedoeld om de handel te faciliteren.
Hoe kan je je afnemers garanderen dat je productie voldoet aan de normen? Er moet een instantie zijn die de productie certificeert, controleert of zij zich conformeert aan de regels. De afnemer (de importeur) krijgt het certificaat, dat is voor hem een bevestiging dat wat hij zal krijgen uit Suriname voldoet aan de normen.
- Wij kunnen onze mensen in Suriname dan ook beschermen tegen troep van buiten. Als een land zo een bureau niet heeft, laat je de poort open voor bepaalde leveranciers die aanleiding zien om slechte kwaliteit producten naar het land te sturen. Het kan hele sectoren beschadigen, bijvoorbeeld de toerisme.

Bureau Of Standards 3

- Ondanks het feit dat we nog geen BOS hebben zij er al een aantal instituten die zich bezighouden met standaarden. Enkele voorbeelden zijn:
 - BOG (Bureau Openbare Gezondheidszorg): ze worden geacht alle voedingsmiddelen te testen en te keuren, ze moeten ook in de schappen van de bedrijven kijken naar de houdbaarheid van de producten enz.
 - LVV afdeling, Planten bescherming dienst: ze moeten alle groente en fruit controleren voordat ze geëxporteerd mogen worden.
 - Farmaceutische dienst (medicijnen)

Bureau Of Standards 4

- Men kan op dit moment wel uit Suriname exporteren, omdat er verschillende Instanties zijn waar men terecht kan voor de keuringspapieren, zoals bij de ministeries LVV en die van volksgezondheid. Deze houden zich al jaren bezig ermee, dus geheel ontredderd zijn wij niet! Je kunt ook niet zeggen dat in Suriname alles “free for all” is. Het BOS gaat de taken van deze instanties niet overbodig maken, het bureau gaat kijken wat er regionaal en internationaal gaande is en delegeren naar de instanties, zodat zij een geoptimaliseerde diensverlening kunnen geven. Het BOS heeft dus een soort paraplu functie.
- Het is wel zo dat de BOS er moet komen, en we hopen hem eind dit jaar ook in werking te laten treden.

Verwerkingsbedrijven in Suriname

Eenmaal in Suriname is er ook gekeken hoe de verwerkingsindustrie in Suriname omgaat met de Europese regelgeving, zoals traceerbaarheid, wat de barrières zijn die men ondervindt als men wil exporteren, de rol van de overheid en natuurlijk naar de toekomst perspectieven. Door tijdgebrek zijn er slechts 3 bedrijven bezocht. Voor de spreiding zijn er 3 bedrijven gezocht die allemaal een ander product produceerde.

De 3 bedrijven produceerde elke hun eigen genre van producten:

- Specerijen
- Verwerkte fruit en groente
- Vlees en vleeswaren

De komende 3 interviews gaan over deze 3 verwerkingsbedrijven.

Verwerkingsbedrijf 1

Traceerbaarheid

- Ik weet niets over traceerbaarheid, mij is niets verteld. Nee, voorlopig heb ik ook niets gehoord van de importeur hierover.
- Op dit moment staat er op de verpakking:
 - Houdbaarheid
 - Ingrediënten
 - Naam van het product
 - Productie datum
- In Suriname heb je geen instantie die je informatie kan geven over die soort dingen. Ik hoor niets, ik krijg nooit iets te horen van LVV. Hooguit de importeur kan zeggen dat er iets gebeurd.

Export

- Onze producten worden geëxporteerd naar Nederland, Aruba, Trinidad, Frans Guyana. Ik exporteer de producten niet zelf, omdat er te veel risico's aan verbonden zijn. Je hoort allerlei dingen over drugs die wordt gevonden in producten en ik wil niet in aanraking daarmee komen. Dus er is iemand die mijn producten verstuurd en hij is dan ook verantwoordelijk voor die producten. Ik heb daarover een overeenkomst gemaakt. Mijn verantwoordelijkheid stopt zodra ik die producten heb geleverd bij de haven, waarbij de douane ze heeft gecontroleerd.
- Het grootste probleem met de export is de betaling. Je krijgt iemand hier bij het bedrijf, hij zegt stuur die producten en ik betaal je als ik het heb ontvangen. Als je na zoveel maanden je geld nog steeds niet heb gekregen, ga je naar Nederland en daar aangekomen zie je dat het bedrijf helemaal niet bestaat. Wat doe je dan?

Overheid

- De grondstoffen die ik nodig heb om mijn producten te maken moet ik allemaal importeren, terwijl die makkelijk hier zouden kunnen groeien. Ik heb voorgesteld dat de overheid onderzoek doet en een stuk grond geeft, er is zoveel land in Suriname, dan kunnen we hier de grondstoffen planten. Maar de overheid werkt niet mee, ze stimuleren ons helemaal niet.

Barrières

- Voorheen was alles in orde, maar nu is er een probleem. Een productie scan code of te wel een analyse rapport is vereist volgens de EU, maar BOG (Bureau Openbare gezondheidszorg) is niet instaat dat te maken, want er zijn geen mensen en ze hebben die apparaten niet.

Ik heb een lijst van mijn afnemer in Holland gekregen met de volgende dingen, die vanaf 2007 worden vereist voor mijn product:

- Analyse rapport
- Productie code
- Scan code
- Productie data
- Houdbaarheidsdatum

Voor scan code, en productie code is het ook een probleem, maar deze zijn haalbaar. Productie data en houdbaarheidsdatum zijn normaal. Maar het analyse rapport kan niet gemaakt worden in Suriname. Dus de vereisten gaan Suriname kapot maken. De export van ons gaat totaal stop gezet worden naar Nederland. Suriname is heel erg achter.

Toekomst perspectieven

- Als Suriname niet binnen 1 jaar zich aanpast, zie ik dat veel bedrijven gesloten gaan worden, want de situatie op dit moment is helemaal niet goed.
- Ik zie de CARICOM niet als een markt voor mij. Kijk onze kwaliteit is goed, maar ons probleem is de verpakking, het is nul waard. Hierdoor gaan we niet op de markt kunnen gaan. Er moet eerst worden gewerkt aan het produceren van goede verpakkingen in Suriname, want op deze manier gaan we duur uitkomen.

Traceerbaarheid

- Nou ja, we zijn nog niet zover dat we kunnen traceren van bijv: deze partij is van zo een datum. Wij zijn een verwerkingsbedrijf, dus het is heel moeilijk Maar we denken wel dat we daar naar toe moeten gaan werken, dat je het product gaat moeten kunnen traceren.
- Als LVV zegt dat ze een systeem hebben OK. Maar stel dat meneer X kousenband plant, er is iets mis met de kousenband, het wordt afgekeurd en terug getraceerd naar meneer X. Welke garantie heeft meneer X dat het inderdaad zijn kousenband is dat in die doos is? Heeft de kousenband een label dat het van hem is? Ja, dus je vraagt je af van waarmee is men bezig!
- Als men wetten gaat maken hierover, dan kunnen ze het toch niet controleren, want er zijn geen mensen en middelen om dat te doen. Het is niet als je tegen mensen zegt van je mag niet stelen, maar er is geen politie!

Export

- We exporteren op een heel bescheiden schaal naar Guyana, Frans Guyana en Curaçao. Naar de eerste 2 landen sturen we onze producten via de weg en naar Curaçao doen we met de boot. Want met het vliegtuig is het niet te betalen.

Overheid

- Ik vind dat de overheid te passief is binnen het CARICOM gebeuren. Ik denk dat Trinidad de dienst uitmaakt binnen de CARICOM.
- Wij proberen zoveel mogelijk zelf literatuur binnen te halen over internationale regelgeving, en ook door wat af te snoepen van andere bedrijven. De overheid speelt eigenlijk geen rol. Soms geeft de overheid wel aan wat er in grote lijnen gaat veranderen, maar dat is dan ook alles. Maar het probleem is ze controleren het niet.
- Ze maken zelf regels wat er op de verpakking moet staan, maar zij houden zich zelf niet aan de regels als je kijkt wat er wordt geïmporteerd en op de schappen in de winkels staan. Soms koop je een blik sardien, en er staat alleen in het Arabisch of het chinees wat er in het blik zit. Dus ze controleren hun eigen regels niet. Wat voor zin heeft het dan om regels te maken?

Barrières

- In Suriname hebben we nog steeds geen BOS, we kunnen onze producten niet promoten, omdat we geen keuringscertificaat hebben van een BOS. En heel wat buitenlandse bedrijven vereisen dat toch wel. Het ontbreken van de BOS is een barrière voor de export, het is echt een van de main problemen.
- En natuurlijk transport. Kijk als we naar Curaçao moeten exporteren, gaan onze producten via Trinidad en dan naar Curaçao. Dus dan komen er allerlei onkosten weer bij kijken. En als je naar Europa zou willen sturen, dan zit je ook weer met de vrachtkosten.
- En binnen de CARICOM hebben die landen ook maatregelen getroffen om hun lokale productie te beschermen, alleen wij in Suriname hebben dat niet, hier mag alles gewoon binnenkomen. Een voorbeeld van een maatregel van de CARICOM Landen is, dat ze consumption tax (= een soort belasting) hebben. Als je dan met je buitenlands product daar op de markt komt, en er moet ook nog de consumption tax bovenop de kosten, dan komt het product duurder uit. We hebben al zovaak aan de bel getrokken bij de overheid maar ja...

Toekomst perspectieven

- Wettelijk zijn wij niets verplicht, maar over de hele wereld gaat men HACCP introduceren, dus zijn wij ook daarmee bezig. Goed, we hebben nog een hele weg te gaan, maar we werken er wel aan en we zijn niet van plan om (te ver) achter te raken, want wij moeten toch een zekere graad van veiligheid kunnen garanderen.
- Het land is verschrikkelijk achteruitgegaan in de tijd van de revolutie. We zijn nu nog bezig om er bovenop te komen. Om die achterstand in te halen zal er nog wat tijd nodig zijn.
- Als we de BOS hebben en we kunnen voldoen aan het hele HACCP gebeuren, denk ik dat er ontzettend veel export mogelijkheden zijn. Want de helft van onze bevolking zit in Nederland dus er is wel vraag naar onze producten. Maar je kunt alleen onder de HACCP vlag de EU binnenkomen.
- Transport is niet zo erg, want dan kan je het altijd in de prijs door berekenen. Want moet je weten, de Surinamer daar in Nederland, is een nog grotere Surinamer dan hier zelf, men koopt makkelijker iets uit Suriname in Nederland, zonder op de prijs te letten.

Traceerbaarheid

- Op dit moment heb ik zelfs een voorsprong op wat vereist is in Suriname. De standaard die ik nu hanteer omvat veel meer dan het zou moeten. Ik heb zelfs een batchnummer op mijn producten die de supermarkt ingaan. Er zijn veel menselijke handelingen in mijn productie proces. Als ik een klacht krijg van een klant, kan ik aan de hand van het batchnummer, die ene batch terug trekken die niet goed was.
- Ja, ik heb al een trace-back systeem klaar. En voor de nieuwe wet hoeft men niet eens een traceability systeem te hebben. Het enige wat ik niet heb is controle op glas of metaal in het eindproduct. Dat heb ik niet omdat het een dure investering is vergeleken met een heel kleine kans dat het gebeurt. En ja, de productie/omzet is er ook niet voor, ik ga niet zo een duur apparaat kopen, terwijl de productie zo klein is. Maar ik heb dan wel de regel dat er niet uit glazen gedronken mag worden, maar uit plastic bekertjes.

Export

- Ik exporteer nog niet, omdat de Bureau Of Standards er niet is. Door dat de BOS er niet is mag je niet exporteren. Stel je voor ik heb een klant in Trinidad, dan komt mijn product het land toch niet binnen. Want de overheid van Trinidad zegt van ik wil aan de hand van de BOS van jou land kijken of je producten veilig zijn voor mijn consumenten.

Overheid

- Ik ben wel afhankelijk van de overheid natuurlijk. Mijn kruiden en hulpstoffen komen uit Europa. En bepaalde grondstoffen moeten gekeurd worden door LVV. Ik lever dan al mijn bescheiden/stukken in en dan krijg ik de vergunning om die producten te kunnen inkleden.
- Het gedeelte waar de overheid bij kijken komt is bij de Bureau Of Standards. Omdat je als particulier niet je eigen BOS mag opzetten. Het moet echt vanuit de overheid, omdat het een aanéenschakeling is van de hele keten vanaf de fok tot het eind product. Want je moet kunnen aantonen dat je gevrijwaard bent van bepaalde ziektes, dat je hele productie eigenlijk gewaarborgd is. Als je het zelf doet zou het niet objectief zijn, en ten tweede moet het over het hele land gaan. Wij zijn zelf dus niet instaat om dat te beheersen, dat is iets voor de overheid.
- De BOS moet er ook echt komen om zaken zoals samenstelling van het product en de etikettering bij te houden. Want als je kijkt wat op de labels van de producten op de schappen van de winkels in Suriname staat, kun je soms niet eens lezen wat je eet.

Barrières

- Vlees wordt sowieso niet geëxporteerd, het mag niet, het kan absoluut niet. Van marinades heb ik begrepen dat die wel geëxporteerd worden, maar misschien heb je andere regels daarvoor. Maar voor groente en vlees is de BOS zeker nodig. Via een legale weg is het helemaal niet mogelijk te exporteren zonder de BOS. Ja, je kunt zeggen dat de overheid ons ophoudt. Dat is op dit moment de enige barrière voor mij waarom ik niet kan exporteren.
- Cargo op vluchten is onbetaalbaar, dus ik zou mijn producten voor de CARICOM sturen met de zeevracht. En dat kan, want mijn producten zijn best lang houdbaar, terwijl groente weer een ander geval is, het heeft niet zo een lange houdbaarheid. Dus transport is voor mij geen barrière voor de export.

Toekomst perspectieven

- Als je de BOS heb, heb je nog geen afzet natuurlijk, je hebt alleen de mogelijkheid tot afzet. Het is natuurlijk afhankelijk van de vraag: is er een vraag naar mijn producten in het buitenland. Ik heb mondjes maat onderzoek gedaan daarnaar. Trinidad is wel geïnteresseerd en is een vrij grote markt en er zijn ook nog enkele andere landjes in de regio waar we nog mogelijkheden zien. Als je richting Europa, het rijke westen gaat, dan krijg je direct te maken met de heel grote industrieën, en dan gaat prijs spelen en daar zullen we nooit op kunnen concurreren. Binnen het Caribische gebied kan dat nog wel en daar richt ik mij dus voornamelijk op.
- Waar we wel naar toe moeten is, joint ventures aangaan. Bijvoorbeeld als iemand marinades stuurt, maar de container niet vol krijgt, zouden wij dan misschien wat kunnen combineren. Hierdoor zou je dus wat in de kosten kunnen snijden. Maar dat wordt moeilijk, want Surinaamse bedrijven zijn niet zo samenwerkelijk.
- En natuurlijk ... de BOS moet er komen!

Keuren en inklaren van de groente

Er zijn interviews afgenomen van 2 keuringsinstanties, namelijk de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) en de Plantenziektenkundige Dienst (PD).

Voedsel en Waren Autoriteit

Keuring

- Er zijn 2 routes waarop er door de VWA monsters worden genomen:
 - op Schiphol
 - bij de groothandelaar/importeur
- Men neemt monsters van een zending, als die bestaat uit subzendingen, neemt men monsters van de subzendingen. Elke zending of subzending wordt apart gelabeld. Als wij zien dat een zending uit meerdere subzendingen bestaat, nemen wij monsters van de subzendingen. Wij proberen zoveel mogelijk subzendingen te nemen. Als een exporteur van meerdere producenten producten heeft, nemen we per producent een monster. Er wordt niet per item gekeurd, maar per zending.

Afkeuring

- Als het op de doos staat aangegeven, is de producent bij een afkeuring wel te herleiden.
- Als een product wordt afgekeurd, wordt er een boete uitgeschreven.
- Er vinden veel afkeuringen van Surinaamse groente plaats. Ja tot nu toe zijn er veel afkeuringen.

Aansprakelijkheid

- De boete is voor de persoon die verantwoordelijk is voor de groente op het moment van de keuring. Als de keuring bij de groothandelaar plaats vindt, is de boete voor de groothandelaar. Als de keuring op Schiphol plaatsvindt is het wat moeilijker, er moet eerst worden na gegaan wie verantwoordelijk is voor de groente. Meestal is dat de afhandelaar /bemiddelaar /inklaarder. Ik ben niet zo bekend met de importtermen, maar het gaat om de verantwoordelijke persoon voor de groente op dat moment.
- Nee, de boete wordt zeker niet naar de exporteurs in Suriname gezonden. Het gaat naar de verantwoordelijke persoon hier, zoals de afhandelaar.

Contact Suriname

- De afkeuring wordt niet doorgegeven aan de Surinaamse overheid, en dat is wel jammer. We zijn manieren aan het zoeken hoe we de overheden van deze landen kunnen inlichten, zodat zij ook een idee hebben wat voor producten er allemaal geëxporteerd worden.
- Op dit moment heeft de VWA helemaal geen overleg/contact met de Surinaamse overheid of exporteurs bij een afkeuring van Surinaamse groente.

Keuring 1

- De PD handhaaft verschillen wetten:
 - De planten ziekte wet, die is vooral van toepassing bij invoering van planten en bloemen in de Europese Unie.
 - De normeringvoorschriften voor sommige producten van groente en fruit. Er zijn een aantal producten waar de EU speciale kwaliteitseisen heeft gesteld, waarop we controleren als deze ons land binnenkomen.
- De keuring vindt plaats bij de importbedrijven/inklaardersbedrijven op Schiphol. Het importbedrijf heeft als klant bijvoorbeeld toko's en groothandels. De inklaardersbedrijven op Schiphol zijn onze partners we hebben eigenlijk niet daadwerkelijk contact met de groothandels/importeurs zelf.
- We doen een visuele beoordeling. Als we een vermoeden hebben van een organisme dat niet de EU in mag, nemen we een monster. We testen niet op pesticiden gebruik, volgens mij doet de VWA dat. We doen een visuele inspectie en dan moet het product vrij zijn van alle quarantaine organismen voor de EU, dat zijn insecten, bacteriën en virussen.

Keuring 2

- Voor een monster verzamel je de insecten of je neemt de vrucht waar de insect op zit. We nemen het gewoon uit de doos, niet per item. We nemen geen mengmonsters. We bekijken de groente per vito (= keuringscertificaat van LVV) die we ontvangen.
- Voor ons is traceerbaarheid van groente niet van belang. We hebben ons contactpersoon, dat is het inklaaringsbedrijf, en die zal het dan moeten traceren. Wie de groente geleverd heeft maakt ons niet uit.
- Als we een monster nemen, nemen we het uit de doos. We nemen 2 of 3 van de producten uit 1 doos. Nee, we kijken niet naar exporteurs of producent code. We kijken niet specifiek naar de exporteur. De terugkoppeling zal het inklaaringsbedrijf wel doen. We bekijken het zoals het op de vito staat. Er staan hier bijvoorbeeld 3 dozen kousenband, dan keuren we die. Die 3 dozen kunnen wel van 12 boeren komen, dat weten we niet en het interesseert ons eigenlijk ook niet.

Afkeuring 1

- We hebben 3 dozen met kousenband, daar vinden we iets in, en 3 dozen keuren we dan af. We gaan geen splitsing maken van dit is van Pietje, dit is van Jantje.
- Dat kan alleen als we een gewaarmerkte lijst hebben van kweekers samen bij de vito. Ik heb hier een voorbeeld van zo een lijst met de vito van rozen uit land B. Het zijn 73 dozen. Als er iets op had gezeten hadden we alle 73 dozen afgekeurd. Maar er zit een lijst bij, en daarop kun je zien dat de rozen zending bestaat uit 20 kwekers. Dan gaan we al deze kwekers apart bekijken en kijken of we wat kunnen vinden. Maar dan moet dat wel duidelijk herkenbaar zijn op de doos van welke kweker de rozen zijn. Kijk er staat een code, en die moet dan ook op de doos staan.
- Deze lijst wordt gemaakt door het bedrijf dat de rozen exporteert, en dan zet de PD daar (dus bijvoorbeeld uit Suriname) zijn stempel erop.

Afkeuring 2

- Ja, Suriname zou ook zo een lijst met telers code mee kunnen sturen, maar dan is de vraag of de tijd die we (PD) allemaal nodig hebben om de dingen uit te zoeken wel opweegt tegen de kosten die er gemaakt worden. Want we zijn natuurlijk niet zo goedkoop. Het inklaardersbedrijf betaalt ons, maar die rekent het gewoon door naar de klant.
- Nee, ik ben niet bekend met het trace-back systeem van Suriname.
- Nou de stroom van het producten is afgenomen. Want op het moment dat we een monster nemen, worden er kosten in rekening gebracht. Maar er vinden nog steeds afkeuringen plaats.

Aansprakelijkheid

- Bij afkeuring geven we het door aan de afhandelaar/inklaringsagent op Schiphol. De kosten betaalt de inklaringsagent. Hij krijgt geen boete ofzo, het zijn gewoon de vernietigingskosten. Tijdens een normale inspectie van de PD krijgt men geen boete.

Contact Suriname 1

- We nemen een monster, er wordt gekeken wat het is, en er komt een beslissing uit. Dan mag men kiezen retour of vernietigen. Vaak wordt er gekozen voor vernietigen. Daarna wordt er een officieel bericht van de PD in Nederland gestuurd naar de PD in Suriname: we hebben een zending onderschept uit jullie land die niet voldeed aan de eisen van de EU en die is vernietigd. En dan gaan we er vanuit dat de PD in Suriname beter oplet, want zij zetten wel hun handtekening maar de producten voldoen niet aan de eisen van Nederland.
- Ja, we doen een visuele keuring op insecten, en dat wordt in Suriname ook gedaan. Dus eigenlijk zouden we niets moeten vinden hier, maar we vinden heel vaak wat. Hierdoor is ons vertrouwen in hun inspectie wat minder. En daardoor is er altijd honderd procent controle bij deze zendingen.

Contact Suriname 2

- Ik neem aan dat er wel communicatie plaats vindt tussen PD Suriname en PD Nederland. Maar daar weet ik niet zoveel van, dat gebeurt door het hoofdkantoor van de PD, Wageningen. Maar ik denk niet dat het over traceren zal gaan. Ze zullen het hebben over dat ze moeten zorgen dat de producten voldoen aan de eisen van de EU voordat deze hierheen worden gestuurd. Ik weet bijvoorbeeld dat aubergine uit Suriname vaak wordt afgekeurd, omdat er een organisme op zit die niet willen hebben in Europa.
- De PD heeft helemaal geen contact met de exporteurs. Het enige wat gebeurt, is dat na verloop van tijd inspecteurs weten dat de producten van exporteur Z altijd goed zijn of altijd slecht. Maar het wordt nergens bijgehouden, het is puur op basis van ervaring.

Toekomst perspectieven 1

- Er liggen heel veel mogelijkheden, maar de aantallen die worden geïmporteerd uit Suriname zijn nog klein. En als je een paar keer hier problemen heb is het te kostbaar om ermee verder te gaan.
- En letten op de kwaliteit!
Voor elk product dat onder de kwaliteitseisen valt hebben we een heel verhaal: voorschriften hoe groot ze moeten zijn, de vorm, de kleur etc. Bij de aubergine staat dat deze voorzien moet zijn van een bloemkelk en een steel die enigszins beschadigd mag zijn. Op het moment dat ze de bloemkelk eraf halen, omdat ze zeggen dat er insecten inzitten, is het fyto sanitair wel beter, maar kwalitatief is het niet goed meer. En dat moet Suriname goed in de gaten houden.
- De kwaliteitseisen worden opgesteld door Brussel en zijn dus voor iedereen toegankelijk. Dus ik neem aan dat deze eisen ook bekend zijn in Suriname.

Toekomst perspectieven 2

- Als ik kijk dat er op de lijst staat dat een klasse 1 doos, producten van dezelfde type en grootte moet bevatten. Nou, het is maar goed dat we niet zo heel streng erin zijn, want het is gewoon een groot probleem voor groente uit Suriname. Moet je een doos aubergine zien van Nederland, allemaal van dezelfde vorm en formaat, en eentje van Suriname!
- Ja, ik denk wel dat ze nog een lange weg hebben te gaan. Ik denk dat de exporteur een belangrijke rol kan spelen. In Kenia bijvoorbeeld verzamelt de exporteur alle materiaal van de kwekers en die gaat hij dan verpakken volgens de eisen die in de EU gelden.

Inklaringsbedrijf

Er is 1 inklaringsbedrijf geïnterviewd.

Keuring

- De PD doet de keuringen van de groente. Zij neemt monsters en geeft de informatie aan ons door: het product is afgekeurd of het is goedgekeurd.

Afkeuring

- Bij een afkeuring contacten wij de persoon in Nederland, de importeur.
- Als wij bericht krijgen van de PD, weten we wel wie de exporteur van die zending is.
- De exporteur moet zelf bijhouden van welke producent de groente afkomstig was, daar bemoeien wij ons niet mee.
- Ik ben niet bekend met het trace-back systeem van Suriname. Maar ik ben ook net terug van vakantie, dus misschien zijn er wat dingen verandert.

Aansprakelijkheid

- De importeur moet de boete en de kosten betalen en die kan het verhalen bij de exporteur.

Contact Suriname

- Wij hebben geen contact met Suriname, alleen met de persoon in Nederland, de importeur. Die hebben hun contacten in Suriname.

Toekomst perspectieven

- Ik hoop dat men blijft exporteren, want dat is ook wel onze broodwinning.